

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 20 Lir — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 50 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.

Podružnice:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Itali-
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A.

Abbonamenti: Mese
18 Lire; Estero, me-
se 20 Lire, edizione
domenica, anno 34
Lire, Estero 50 Lire.
C. C. P. Lubiana
10.650 per gli abbo-
namenti 10.349 per
le inserzioni.

Filliales:
Novo mesto.

Osne čete zasedle Toulon

Mesto in pristanišče sta trdno v italijanskih in nemških rokah — Del francoske mornarice se je sam potopil — Razpuščeni oddelki francoske vojske bodo razoroženi

Bollettino No 917

Vivaci combattimenti aerei

18 apparecchi avversari abbattuti Attacco contra l'aeroporto di Bona

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comu-
nica:

Nella giornata di ieri nostri reparti, unita-
mente a forze armate germaniche hanno occupato
la Piazzaforte di Tolone.

Sui fronti terrestri della Cirenaica e della
Tunisia moderata attività operativa.

Nei cieli dell'Africa settentrionale si
sono svolti vivaci combattimenti nel corso dei
quali l'aviazione avversaria perdeva 18 apparecchi.

Un nostro caccia, pilotato dal sergente Mario
Turchetti, levatosi su allarme, abbatté inoltre in
mare due «Beaufighters».

Nostre formazioni hanno condotto un riuscito
attacco notturno contro l'aeroporto di Bona del
quale centravano ripetutamente gli obiettivi.

Il nemico ha compiuto un'incursione sull'abi-
tato di Floridia (Siracusa) causando qualche
danno; nessuna vittima.

L'isola di Lero (Egeo) è stata pure bombar-
data da aerei britannici; sono segnalati numerosi
morti e feriti tra la popolazione; lievi danni.

Vojno poročilo št. 917

Živahni letalski boji

Nasprotno letalstvo je zgubilo 18 strojev - Letališče v Boni napadeno

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Včeraj so naši oddelki skupno z nemškimi
oboroženimi silami zasedli trdnjavo Toulon.

Na kopenskih odsekih Cirenaike in Tu-
nisa zmerno delovanje.

V zraku so se nad Severno Afriko
odigravali živahni boji, v katerih je nasprotno
letalstvo izgubilo 18 letal. Neko naše lovsko le-
talo, ki ga je vodil narednik-pilot Mario Turchetti,
se je dvignilo ob alarmu in je vrh tega zbil v
morje dve letali vrste «Beaufighters».

Naše skupine so izvedle uspešni nočni napad
na letališče v Boni, kjer so ponovno zadele
svoje cilje.

Sovražnik je izvedel napad na kraj Flori-
dia (Sirakusa) in je naredil nekaj škode. Zr-
tev ni nobenih.

Angleška letala so bombardirala otok Le-
ros (Egejsko morje). Med prebivalstvom je mno-
go mrtvih in ranjenih. Škoda je lažja.

Hitlerjevo pismo maršalu Petainu

Berlin, 28. novembra, AS. Hitler je poslal mar-
šalu Petainu, poglavarju francoske države, slede-
čo poslanico:

>Berlin, 26. novembra 1942.

Gospod maršal! Ko sem 11. novembra 1942
moral v sporazumu z zavezniki Nemčije skleniti
in zavarovati obrambo Nemčije v vojni, ki ji je
bila svoj čas od Francije in Anglije vsiljena, za-
sesti južno obalo Francije, sem to storil v upanju,
da bom tako pospešil razjasnitev notranjega po-
ložaja v Vaši državi, razjasnitev, ki naj bi bila
ugodna ne le za koristi Nemčije in Italije, tem-
več tudi za koristi Francije same. Če pa se ozrem
na nedavno preteklost, lahko ugotovim še enkrat,
da septembra 1939 Nemčija ni bila tista, ki se
napovedala vojno Franciji in Angliji, temveč sem
nasprotno po prevzemu oblasti zmerom izbral
sleherno priljubljenost, da bi poživljal odnose med
Nemčijo in Francijo in v sporazumu z njo ter
s prijateljskim sodelovanjem odstranil posledice
versajske pogodbe. Nemčija ni od Francije zahte-
vala prav nič, samo to, naj ne odkloni roke, ki
ji je bila ponudena. Toda anglosaški bogatašem
in v prvi vrsti mednarodnim judovskim spletkar-
jem se je na žalost posrečilo, da so uspeli z raz-
lago te kretnje novega rajha, ki naj bi bil znak
nemške slabosti, enako pa so storili kasneje tudi
s sleherno mirnovno pogodbo, ki so jo imenovali
dokaz za bližajočo se polom. Medtem ko Nemčija
s svoje strani ni nič zahtevala od Francije, in ko
niti vlada niti kakšen drug činilec niti v tisku
niti v govorih ni postavljala nobenih predlogov,
ki bi ulegli škodovati francoski časti, so odgo-
vorni prišepetali v Parizu zahtevali porušenje
nemškega rajha. Zahtevali so zasluženo je ne-
mškega naroda, odstranitev temeljev našega social-
nega reda, povrh pa tudi uvedbo neomajnih prav-
vic za judovski plemo, da bo smelo ropati na-
rode. Jaz vem, gospod maršal, da Vi pri teh bo-
jih spletkah niste nikjer sodelovali. Toda tudi Vi
veste dobro, da sem po vojni s Poljsko ponovil
svoje prejšnje izjave in ponudil mir brez zahtev
s strani Nemčije, namreč mir, ki ni imel drugega
cilja kakor evropsko sodelovanje. Kakor v prvih
dneh septembra 1939, tako so tudi po končani
vojni s Poljsko tisti, ki jim je šlo za uničenje
Evrope in za dobiček v sedanji vojni, prevpili s
svojimi krili ta pametni apel in zahtevali nade-
ljevanje vojne za vsako ceno.

Tako je moralo orožje odločiti v vojni, ki jo je

Berlin, 28. nov. AS. Nemško vrhovno povelj-
stvo je izdalo včeraj naslednje poročilo:

Po napadu angleško-ameriških sil na franco-
sko kolonialno ozemlje so nemške in italijanske
čete stopile v do takrat nezasedeno Francijo, da
bi jo ščitile skupno s francoskimi oboroženimi
silami pred nadaljnjimi vdori angleško-ameriških
napadalec.

Zaradi častne besede poveljnikov francoskih
čet in francoske mornarice, da se bodo s svojimi
formacijami včlenili v splošno obrambo, so fran-
coske oborožene sile po Hitlerjevi volji postale
ne le nedotaknjene, marveč so bile deloma celo
okrepljene in oborožene, dočim je bil izredno va-
žen in utrjen odsek Toulona s francosko sredo-
zemsko mornarico prepuščen francoski avtonomni
obrambi. Medtem pa so se množile kršitve dane
besede in poskusi pobega visokih francoskih čast-
nikov. Po drugi strani se je ugotovilo, da je bilo
vedno bolj očitno sistematično ščuvanje franco-
skih oboroženih sil, pripravljenih za sodelovanje
po anglosaskem vplivu in da je ta vpliv zadnje
dni tudi prodril v mornarico v Toulon.

Ko sta spoznala, da ta naraščajoča razkla-
nost francoskih oboroženih sil ogroža varnost za-
sedbenih nemških in italijanskih sil ter izpodko-
puje ugled poveljstva francoske države, sta Hit-
ler in Duce zadnjo noč zaukazala zasedbo toulon-
ske trdnjave, da bi se preprečil francoski morna-
rič v Sredozemlju nameravan pobeg ter da bi se
razorožili nezanesljiv kontingent francoskih oboro-
ženih sil.

Nemške in italijanske čete so bliskovito iz-
vedle ukaz, ter so že v kali zadušile osamljene
točke upora, ki je nastal pod vplivom anglosaških
agitatorjev ter v nekaj urah izvedle zadano jim
nalogo.

Mesto in pristanišče Toulon sta od zjutraj
trdno v rokah naših čet.

Del francoske mornarice se je navzile na-
sprotno ukazu francoske vlade sam potopil. V
teku je razoroževanje razpuščenih francoskih for-
macij ter bo v kratkem končano.

Dogodki so potrdili pravilnost italijanskega stališča

Milano, 28. nov. AS. V zvezi z zasedbo
Toulona po osnih silah piše »Popolo d'Italia«,
da je pri tem šlo za karto, na katero je sovraž-
nik igral, računajoč na izdajstvo francoskih
poveljnikov. List dodaja, da je Italija po raznih
izkušnjah tekom dogodkov imela upravičeno
nezaupanje do sredozemskih pomorskih opori-
šč in to nezaupanje se je danes izkazalo za
popolnoma pravilno. To nezaupanje je bilo ko-
ristno, kajti narekovalo je neprestano bdenje
nad delovanjem sovražnika, ki je podpiral od-
padnike, kateri so se skrivali na nekaterih po-
veljniških mestih v skrovni armadi. Ko se je
videlo, da bi vsako odlašanje koristilo sovraž-
niku, se je Os zopet odločila z bliskovito na-
glico za nastop. Toulonska karta ni več v ro-
kah Anglosasov, marveč je prešla v roke Osi.

vaša vlada vsilila Nemčiji in pozneje tudi Italiji.
Navzile zmagi, ki je bila edinstvena v vsej zgo-
dovini, nisem storil nič, kar bi moglo prizadeti fran-
cosko čast, ker sem v pogodbi o premirju zahte-
val le jamstvo, ki naj bi preprečilo, da bi se v
kakršnih koli okoliščinah obnovila borba. Nikoli
nisem postavljval zahtev, ki bi bilo v nasprotju s
to politiko. Vi, gospod maršal, veste, da vse go-
vorice Angležev in Amerikancev, glavnih povzo-
ročiteljev in dobičkarjev sedanje vojne, po katerih
naj bi se Nemčija hotela polastiti francoske morna-
rice in da je za doseg tega cilja storila vse
potrebno, niso bile le lahke izmišljotine, temveč
zavestne laži. Medtem ko mora Nemčija zaradi
vojne, katero ji je bila vsilila Francija, sedaj še
enkrat prevzemati nove žrtve, je francosko ljud-
stvo živelo lahko v miru, pa čeprav so mu isti
zavezniki s svojimi napadi na morju in v zraku
povzročali krvave žrtve. V istem času je Nemčija
osvobodila postopno več kakor 700.000 ujetnikov.

Nadaljevanje na 2. strani.

Nasprotja med francoskimi odpadniki švicarski dopisniki v Londonu obravnavajo nesoglasje

Zeneva, 28. nov. AS. Švicarski dopisniki v
Londonu obravnavajo nesoglasje med De Gaulle-
om in Darlanom in podčrtujejo popolno na-
sprotno med obema skupinama in so mnenja,
da navzile naporom angleškega tiska ni mo-
gote doseči rešitve, ne da bi London in Wa-
shington podrla eno ali drugo stran. Dopisnik
lista »La Suisse« navaja angleški list »Obser-
ver«, ki piše: Ne smemo pozabiti, da je bil De
Gaulle s svojimi pristaji simbol za nadalje-
vanje borbe francoskega naroda v eni naj-
težjih dob francoske zgodovine. Vendar pa ne
moremo zahtevati izključnosti za tiste, ki so
bili prvi. Angleški listi obzarujejo, da general
De Gaulle pri svojem obzaruju v Londonu ni
omenil imena Girauda, ki je za admiralom Dar-
lanom favorit Amerikancev. Nasproti si stojita
dva predloga: prvi je zato, da bi Darlan s po-
močjo zakonodajnega sveta in ameriških zased-
benih oblasti še nadalje vladal, drugi pa je
za ustanovitev demokratske vlade v Sev. Afri-
ki. Francoskih disidentov pa ne delita samo ta

Ni pa samo toulonska karta, ki je prešla v roke
Osi, marveč tudi del francoskega sredozemske-
ga brodogoja, ki je za Anglosase za vedno
zgubljen.

Komentarji nemškega tiska

Berlin, 28. nov. AS. Nemški tisk se bavi da-
nes izključno s Hitlerjevim pismom maršalu Pe-
tainu in z zasedbo Toulona. Vsi listi omenjajo
predvsem ruines: nastopa, ki sta ga pravočasno
ukazala Hitler in Duce proti francoski vojni mor-
narici. »Völkischer Beobachter« je objavil svoj ko-
mentar pod 6-stolpnim naslovom: »Jasen odgovor
francoskim krivopriječnikom«. List nadaljuje, da
lojalnost, s katero je pretekle mesece država zma-
govalka ponudila sodelovanje premagani državi,
nima primera v evropski zgodovini. Nemčija je sku-
šala dvigniti Francijo iz njene tragedije in vsaj
malo ozdraviti njene globoke rane. Toda ta dobra
volja do sodelovanja, ki bi lahko rodila ljudovite
sodove, je naletela na topo otrplost izdajalskih
ljudi, kakor so De Gaulle, Giraud in Darlan. Fran-
cosko ljudstvo je zato moralo dobiti potreben
pouk. »Boersen Zeitung« podaja, da je bila z
zasedbo Toulona pravočasno odstranjena zadnja
luknja, po kateri bi lahko sovražnik vdrl v evrop-
sko trdnjavo.

Na vzhodu se hudi boji nadaljujejo

Vsi sovražni napadi so bili učinkovito odbiti — Med Volgo in Donom so
zgubili Sovjeti v sedmih dneh 319 tankov

Hitlerjev glavni stan, 28. novembra. Nem-
ško vrhovno poveljstvo objavlja:

Nemške in romunske čete so v zapadnem
Kavkazu v protinapadu odbile sovražni na-
pad. Tudi vzhodno od Alagira so se zrušili
sovjetski napadi ob izgubi 35 oklepnih voz.
Lovci so tukaj sestrelili 7 sovjetskih letal.

Motorizirane nemške čete so uničile pri
sunku v Kalmiški stepi skupino sov-
ražnih sil. Privedenih je bilo 600 ujetnikov.

Med Volgo in Donom, v velikem don-
skem kolenu ter v Stalingradu so se
spet izjavljali v ogorčenih borbah hudi sovražni
napadi. Protiletalsko topništvo in bojni letalci
so učinkovito posegali v borbe na kopnem in
uničili 34 sovjetskih oklepnih voz. Po doseda-
njih poročilih je izgubil sovražnik v času od
20. do 27. novembra med Volgo in Donom
318 oklepnih voz. Razen tega je bilo razdejanih
26 topov in privedenih nad 2000 ujetnikov.

Na donskem bojišču so italijanske čete
onemogočile sovražnikov poskus za p-koračiti
reko.

Jugozapadno od Kalinina in na prostoru
okrog Toropeca trajajo hudi obrambni boji
dalje. Lastni protinapadi so vrgli sovražnika na
raznih odsekih nazaj, pri čemer je bilo ponovno
sestreljenih 95 oklepnih voz, od teh 56 samo od
ene oklepne divizije. Oddelki bojnih letal so po-
dnevi in ponoči in deloma kljub snežnim vihar-
jem z dobrim učinkom napadali kolone na po-
hodu, izhodišne postojanke čet ter železniške na-
prave v Toropecu.

Sovjetski valovi se lomijo

ob trdni nemški in zavezniški obrambi

Berlin, 28. nov. AS. Že od včeraj so nemški
vojaški krogi optimistični v presoji položaja
na vzhodnem bojišču. Kar najboljša poročila
prihajajo iz odseka Kalinin-Toropec, kjer
sovjetska ofenziva ni bila nič bolj srečna, ka-
kor ona na jugu, ker sovražnik ni mogel iz-
koristiti niti desetine začetnih Timošenkovih
uspehov v ogromnem napadu na zavezniške po-
ložitve med Donom in Volgo. Navzile ogromni
sovjetski ofenzivi ter ogromnim masam voja-
štva je nemška fronta do popoldneva 25. no-
vembra vztrajala. Pri tem se je pokazala trd-

Preplah v Londonu in Washingtonu

Stockholm, 28. nov. AS. Poročilo o zasedbi
Toulona po italijansko-nemških silah, kakor
tudi o prevzemu francoske vojne mornarice je
v londonskih krogih učinkovalo kakor bomba.
Churchillovi listi bi se radi tolažili s poročili,
da francoske vojne ladje niso prišle v sovražne
roke. Ne morejo pa prikriti svojega nezado-
voljstva nad dejstvom, da so si Angleži in Ame-
rikanci delali utvare s Toulonom in francosko
mornarico tudi po italijansko-nemški zasedbi
nezasedene Francije. Angleži in Amerikanci so
pričakovali, da se bodo še drugi francoski od-
delki in generali uprli ter pristopili k za-
veznikom. Darlan so doslej upoštevali te še
v upanju, da se mu bo posrečilo zagotoviti si
pokorščino francoske mornarice v Toulonu ter
jo spraviti v Alžir, da bi nato pomagala Angle-
žem in Amerikancem v Sredozemlju. Izguba
Toulona je za London in Washington zelo trd-
udarec. Angleško-ameriški tisk je zelo malo-
dušen, ker bo odšel Os lahko nadzirala vse
obale v severnem Sredozemlju. Gaulistični
tisk bi s tem dogodkom rad popravil svoj ugled
pri zaveznikih.

Na visokem severu so bojni letalci z
bombami težkega kalibra obmetavali kolodvore
ob murmanski železnici.

V Severni Afriki samo krajevno ome-
jeno bojno delovanje. Sotore in železniške cilje med
Benghazijem in Adegabijo so letalci
obstreljevali z bombami in drugim orožjem. Drugi
letalski napadi so bili podnevi in ponoči
usmerjeni na letalska oporišča in motorizirane
sovražnikove sile v Tunisu. Nemški in italijan-
ski lovci so v celotnem bojnem področju sestrelili
20 sovražnikovih letal.

Nemški lovci so pri dnevnih poletih proti juž-
ni obali Anglije uspešno napadali železniške
cilje.

Monakovo, 28. nov. AS. »Münchener Zeitung«
komentarja položaj, ki je nastal na vzhodnem bo-
jišču po zadnjih boljševiških napadih. List piše,
da je sovražnik v začetku ofenzive dosegel nekaj
uspehov zato, ker Nemci tukaj niso imeli nepre-
kinjene utrjene črte, kakor je bilo na primer v
severnoj vojni, marveč je utrjene postojanke, ki so
včasih druga od druge zelo daleč oddaljene.
Na teh vmesnih prostorih brez obrambe je bilo
mogoče prodreti posebno z velikanskim številom
vojaštva in sredstev. Ko pa bodo uporabljene re-
zerve, ki jih ima nemško poveljstvo na določenih
mestih, bodo boljševiki tudi tokrat odbiti. Uspehi
boljševiških napadov so bistveno odvisni od
presenečenja. Tokrat pa presenečenja ni bilo,
kajti nemško vrhovno poveljstvo je bilo dobro po-
učeno o sovražnikovih premikih in je podvzelo
vse potrebne ukrepe proti njegovi ofenzivi.

nost nemških utrjenih postojank, ki jih je po-
letli izvedla organizacija »Todt«.

Po zadnjih poročilih se sovjetska ofenziva
na srednjem odseku nadaljuje, vendar pa se
je znatno poslabšala. Čete so začele kazati oči-
vidne znake malostrenosti. Celi oddelki so od-
vrgli orožje ter se dali brez odpora ujeti. Sovražnikova morala, ki jo od začetka vojne
tlačijo sami porazi, se ob teh novih neuspehih
ni dvignila in v Moskvi se je začel opažati
očividni preplah, kar kaže dejstvo, da so usta-
novili doglasne divizije »najzvestejših«, ki mo-
rajo zlogi na bojišču drugim zgled junaštva in
vdanosti boljševiški stvari. Število dosedanjih
ujetnikov je v koncentracijskih taboriščih na-
raslo že na mnogo tisočev. Čeprav se sovražni
napadi nadaljujejo, je vendar sovjetska ofen-
ziva stopila v novo fazo, ki Berlina nič več
ne vznemirja.

Kar se tiče ruskega napada južno od Kali-
nina in jugozahodno od Toropeca poudarjajo
v nemških krogih, da Timošenko, ki je bil že
nešteto krat premagan pri Harkovu, v Donskem
kolenu, napol pokopan v stalingrajski klavnici,
še vedno upa v uspeh in meče v klavnico nove
žrtve. Čeprav se še ne more nič odločilnega
povedati, se vendar vedno jasneje kažejo zna-
ki velike zavezniške protiofenzive. Nemška
obramba se utrjuje na nekaterih točkah, dočim
drugod sovražnik začneja zgubljati dobljene
postojanke.

V donskem kolenu je položaj nespreme-
njen. Vrstijo se napadi in protinapadi, ne da
bi se pokazala jasna premoč ene ali druge
strani. Glede bojev na južnem odseku pa za-
trjujejo nemški vojaški veščaki, da tamkaj
nemški oddelki napadalno vodijo obrambno
bitko. Ne gre za besedno igro. Nov stavek točno
izraža nemško taktiko, ki bo imela brez dvoma
velike posledice.

Proglas poveljnika XI. armadnega zbora

Slovinci!

Očiščevalne in policijske akcije, ki so jih odredili Kr. Vojske in Črni straji Armadnega zbora, priče izvajati 16. julija tega leta, da bi v tej provinci vzpostavili red in mir, ki so ju kalili vsem poznani masovni uboji, ropi in okrutnosti, ki so jih vršili plačanci z angleškim in boljševiškim zlatom, so rodile uspehe, ki ne potrebujejo razlag. Jasno so izražene v zelo pomembnih številkah:

2654 zločincev je bilo ubitih v boju.

1625 se jih je predalo z orožjem.

V teh številkah, ki so natančno ugotovljene, niso vsi tisti, ki so jih ali ubili ali smrtno ranjeni odvedli zločinci s seboj na begu in jih tako odtegnili naši neposredni ugotovitvi. Na podlagi zanesljivih poročil, ki so jih prejela italijanska vojaška oblast, moramo pristeti prejšnjemu natančnemu določenemu številu še kak tisoč takih izgov.

Vsa njihova taborišča in skladišča, ki so jih pripravili z ropi in z izsiljevanjem v škodo slovenskega prebivalstva, smo uničili. Zaplenili smo ogromno količino avtomatičnega in ročnega orožja, streliva in vseh vrst vojnega materiala.

Brez prestanka se še vedno predajajo poveljstvom naših posadk osebe, ki so jih zločinci prisilili, da so se pridružile njihovemu zločinskemu delovanju ali pa so sicer pristojevo množile njihove vrste, pa se kesajo svojih zločinov in se javljajo v zaupanju na pri-

zanesljivost italijanskih oblasti. Takim ljudem je kakor znano — zagotovljeno, da bodo ostali pri življenju. Glede tega se morejo sedaj in v bodoče zaneesti na mojo besedo.

Vse čenče raznih »Slovenskih Poročevalcev«, vsi tajni letaki, vse laži, ki so jih razširili razni komunistični »glavarji« — ki so se odločili raje za borbo na papirju in se skrbno ogibali podati se v boj skupno s svojimi pristasi, kakor so nasprotno to storili italijanski vojaški poveljniki — ne morejo prav nič spreminjati teh čenč ali zmanjšati tudi le za eno samo številko gori navedenih podatkov.

Slovinci!

Oboroženi vojaki Italije, budni varuhi reda in miru med vami, se vračajo na svoja mesta s trdno voljo nadaljevati neizprosen boj proti sodržji, ki se je postavila izven zakona in skuša zbrati svoje razbite sile, da bi znova težala strah in trepet med mirno slovensko prebivalstvo po mestih in vaseh!

Poslušna slovenska mladina se zaveda visokega pomena tega boja in si prizadeva za čast sodelovanja v tej borbi ob strani vojakov zmagovalnega Kralja. Mi smo veseli, da imamo to mladino ob svoji strani!

Poveljnik XI. Armadnega zbora
general

MARIO ROBOTTI

Hitlerjevo pismo maršalu Petainu

(Nadaljevanje s 1. strani)

od celotnega števila dveh milijonov. To je edinstven pojav v vsej vojni zgodovini. Če se je pa ta ugodnost uknila, se je treba zahvaliti le dejstvu, da se je, žal, podtalnim elementom v vaši državi posrečilo, da so znova onemogočili resnično sodelovanje. Vi sami ste izrekli željo, da bi se sestali z menoj, da bi našla in ugotovila možnosti za takšno sodelovanje. Zaradi te vaše želje sem prišel v Montoire in tam je prišlo do razgovorov, ki naj bi po mojem prepričanju dali temelj za splošno akcijo. Zalibog pa so tisti, ki so bili zaradi koristi pristali te vojne, še nekaj tednov po tem sestanku v Franciji uničili to sodelovanje in navajali razloge, ki so me morali užaliti. Prisiljen sem ugotoviti, da so bili zemski ostanki Napoleona sina prepeljani le na mojo odločitev v Pariz, da bi vam dokazal poštenost svojih namenov in vam tako podal svojo roko. Sedaj moram poudariti, da ste me vi, gospod maršal, večkrat prosi svoj čas, da bi smeli prenesti vaš sedež v Versailles in da sem bil jaz tej vaši želji vedno naklonjen, toda pri tem sem upošteval možnost, da bi svet napačno tolmačil to dejstvo in bi dejal, da se francoska vlada nahaja pod nemško oblastjo.

Ceravno je bilo to govorjenje in ustenje v popolnem nasprotju z mojim stališčem v dobi premirja, pa iz tega nisem delal posledic, ker sem dobro vedel, da je med francoskim narodom mnogo milijonov delavnih ljudi, podeželjav in meščanov, ki nimajo s temi manevri nič skupnega in si vsi ne žele nič drugega kakor mir. Lahko ponovno ugotovim, da niti enkrat nisem zamudil priložnosti in da sem povabil člana francoske vlade, naj pride k meni in da sem zmerom rad govoril o teh željah francoske vlade. Toda izkrcanje ameriških in angleških čet v Afriki, do katerega je prišlo v sporazumu s številnimi generali in častniki, izdajalci Francije, je uničilo temelje pogodbe o premirju in je prisililo Nemčijo, da je izdala takoj vse potrebne varnostne ukrepe v sporazumu s svojimi zavezniki. Danes vem in tudi vi, gospod maršal, veste, da je do zasedbe prišlo na izrečno željo prav istih francoskih elementov, ki so svoj čas sprožili vojno in ki do danes še niso izgubili s površja javnega življenja in tudi ne iz vojaških krogov Francije. Generali in admirali Francije se niso držali svoje častne besede napram nemškim oblastem in to se je ponovilo v nešteti primerih. Pa tudi vi boste morali priznati, da so ti generali in admirali ter častniki prelomili tudi vam zagotovljeno zvestobo in priznali boste tudi, da so zamenjali vsakršni sporazumi s takimi ljudmi.

In danes vam moram sporočiti, da so izkustva pokazala, da so bile še isti dan 11. novembra 1942, ko so nemške čete vkorakale v državo, prelomljene vse častne besede, kar se je lahko ugotovilo iz odkritih dnevnih zapovedi. Ugotovilo se je, da je poveljnik mornarice kljub svojem zagotovitvi, da bo francoska mornarica ostala in se borila za polom proti slehernemu sovražnikovemu napadu, znova nalagal Nemčijo in Italijo. Akoravno je svoje zagotovilo podal 11. novembra, je bilo 12. novembra izdano navodilo, da ne sme nihče v nobeni okoliščini oddati strela proti Angležem in Američanom, če bi se morebiti izkrcali. Medtem smo storili tudi številne kršitve obveznosti, ki so izvirale iz pogodbe o premirju. Zaradi teh in podobnih stvari sem prisiljen, gospod maršal, obvestiti vas o naslednjem:

1. Upoštevam, da Vi, gospod maršal, osebno niste nikjer sodelovali pri teh dogodkih in Vam je vseh dogodkov hudo žal; 2. jaz moram zasto-

pati koristi naroda, kateremu je bila vsiljena vojna in ki je prisiljen zaradi ohranitve svoje časti boriti se proti vsem tistim, ki so sprožili sedanjo vojno in ki še danes zasledujejo svoje cilje, namreč uničenje Evrope in njeno zaslužnje v korist anglosaško-judovske klike, ki je tuja Evropi; 3. prisiljen sem nadaljevati to vojno do konca v imenu milijonov ljudi ne samo v moji državi, ki so sedaj prosti slehernih zlorab ob strani brezvestnih kapitalistov in kateri nočejo biti več stalne žrtve, ne le mednarodnega izrabljanja, temveč tudi žrtve končevljavnega uničenja njihovega narodnega ponosa; 4. gospod maršal! Nemško ljudstvo, v čigar imenu Vam pošiljam to izjavo, ne čuti sovraštva proti francoskemu narodu. Toda kot glavar in predstavnik sem sklenil, da ne bom dovolil, da bi kdo Nemčijo in Evropo poglaval v zmedo in ne bom trpel naklepe elementov, ki so to hudo vojno zakrivali. Postavil se bom proti sleherni organizaciji in tudi proti vsem ljudem, ki bi me tudi v bodoče hoteli

Dokaz o Churchillovem izdajstvu nad Evropo

Berlin, 28. nov. AS. Nemška uradna agencija poroča, da so v Severni Afriki našli »politično navodilo angleškega vrhovnega poveljstva za častnike«, ki nosi datum 1. avgusta 1942 in v katerem so opisani angleški odnosi s Sovjetsko Rusijo. Listina je nov dokaz, kako Churchill zavaja svoj narod in vojake ter izdaja boljševiškega zaveznika. V navodilu so namreč tudi te besede: »Mnogi častniki in vojaki, ki so bili tako vzgojeni, da se jim komunizem nagnosko gnusi, se gotovo čudijo, ko vidijo, da je britansko cesarstvo v vojaškem zavezništvu z boljševiško Rusijo. Vsem tistim, ki čutijo kako nerodnost v tem pogledu, naj veljajo naslednje točke: 1. Nobenega očitnega razloga ni, da bi morali priznati, da bo skupna angleška in boljševiška zmaga nad Nemčijo privedla do obnove komunizma. Veliko večja verjetnost je, da se bo ruski narod po zmagoviti vojni znebil sovražnih načel, ki so zazvela v njem po vojaškem porazu v svetovni vojni. Toda tudi če bi se Nemci po sovjetskimi zmagi sprevrgli v komuniste, bi Nemčija tako in tako bila razkosana na skupine boljševiških republik, ki bi bila tako manj nevarna za mir in svobodo, kakor pa je bila pod vladjo Friderika Velikega, Bismarcka, Viljema II. in Adolfa Hitlerja.

Ko se je leta 1919. razširil strah, da bi se Nemčija utegnila boljševizirati, če bi ji naložili pogoje, je list »Morning Post« zapisal: »Pustite jo, naj se boljševizira! Churchill ni mogel jasneje dokazati svoje premišljene izdajstvo nad Evropo, saj je vedel, da bi boljševizem v takem primeru zapel tudi Francijo, Španijo, Skandinavijo itd. Vsa Evropa bi bila torej pod sovjetsko oblastjo. A tega se Churchill, ki brez vesti hodi po truplih milijonov ljudi ter bogataškemu molohu žrtvuje tisočletno omiko, prav nič ni strah! Druga točka političnega navodila pojasnjuje angleškim častnikom, da vstop Sovjetske Rusije v vojno pomeni veliko korist za Anglijo. Vsaka bomba, ki pade na sovjetsko vas, ne pade na London, Malto in Tobruk. Vsak oklepnik na vzhodnem boljševu veže nemški oklepnik, ki torej ne bo nastopil v puščavi. Listina nato prikazuje boljševiško ljudstvo kot žrtve Anglije, s katero da naj sočustvujejo in kateri naj posvetijo vse ljubezensko pozornost. Navzlic vsej judovski zgovornosti, ki odseva iz tega poglavja, je več kot dvomno, da bi se angleški častnik dal pre-

ovirati in zastupiti sodelovanje med nemškim in francoskim narodom, kajti ti ljudje kljub vsem grehom v preteklosti sedaj računajo, da je nastopila njihova ura, ko lahko na južnem delu Evrope ustvarijo pristo pot za silo, ki nima na naši celini kaj iskati. Ko pa sem izvedel za nove kršitve častnih besed ob strani častnikov, generalov in francoskih admiralov, ki so imeli namen odpreti Francijo, kakor so odprli Severno Afriko anglojudovskim zločincem, sem dal ukaz, da se takoj zasede Toulon in prepreči odtok ladij, da se te ladje uničijo in da se stre sleherni odpor, če bi bilo treba tudi s silo. Ne gre tu za nastop proti častnikom in francoskim vojakom, ki se zavedajo svoje časti, temveč proti vojnim zločincem, ki jim še ni zadosti prelite krvi, temveč se neprestano trudijo in iščejo nove poti, po kateri bi lahko sprožili novo katastrofo. Iz tega razloga sem dal nalog, da se demobilizirajo vse enote francoskih oboroženih sil, ki so jih častniki v nasprotju z ukazi njihove lastne francoske vlade vzpodbujali, naj odločno nastopijo proti Nemčiji; 6. tudi ob teh ukrepih, do katerih me je prisilila le sovražnost Vaših admiralov in generalov, moram poudariti, da niso naperjeni proti Franciji ali pa proti francoskemu vojaku. In upam, ter sem prepričan skupaj s svojimi zavezniki, da bo še nastopila možnost, da bomo vrnili francoski državi oboroženo silo, katere častniki bodo ubogali vsaj svojega poglavarja države in bodo s tem nudili jamstvo, da se bodo lahko sklepali dogovori in pogodbe, ki bodo med državami veljale. Kakor Vas utegne to, gospod maršal, v tem trenutku bolesto zadeti, toliko bolj bo tolažilno in prijetno ob priznanju, da država ne more dolgo obstajati brez disciplinirane in poslušne vojske in zato so dani vsi razlogi, da se organizirajo mornarica, vojska in letalstvo, ki Vam bodo slepo poslušni. Vse to ne bo Franciji v škodo, pač pa v njeno srečo. Ne morem zaključiti tega pisma, ne da bi Vam ponovno zagotovil, da vsi dosednji dogodki niso podrli v ničemer moje volje, da sodelujem s Francijo in da bodo še nastopile okoliščine, ki bodo omogočile to sodelovanje. Vrh tega sem nepreklono odločen podpreti Francijo, da si bo osvojila nazaj kolonije, katere so ji Angličani in Američanci ukradli, in sicer z vsemi sredstvi, s katerimi razpolaga Nemčija. Niti Nemčija niti Italija nista imeli namena uničiti in podreti francoskega kolonialnega imperija. Toda na francoski državi je, da izda potrebne ukrepe, da bi se znova prelivala kri. Da se pa končno ustvarijo pogoji za res učinkovito in koristno sodelovanje na vseh straneh, je bil pooblaščen maršal von Rundstedt, v kolikor se tiče nemškega nastopa, da izda vse ukrepe in potrebne korake. On Vam bo sleherni trenutek na Vašo osebno željo na razpolago. Končujem to pismo v upanju, da se je na ta način začela doba sodelovanja, h kateremu Francija pristopa le z razumevanjem za skupno usodo Evrope in njene sreče. Izvolite, gospod maršal, sprejeti izraze mojega spoštovanja.

Adolf Hitler.

Govor portugalskega predsednika

Lisbon, 28. nov. AS. Portugalska narodna skupščina, izvoljena 1. novembra, je imela večer prvo slovesno zasedanje. Številni vojaški oddelki so izkazali čast predsedniku republike, ki je prebral tradicionalno poslanico državnega poglavarja. V svojem govoru je predsednik Carmona omenil vpliv vojne na portugalsko gospodarstvo ter opisal ukrepe, ki jih je sklenila vlada za izboljšanje položaja, zlasti za obrambo in utrditev denarja. Narodna revolucija, ki sta jo hotela vojska in narod, se nadaljuje. Izrazil je upanje, da bodo po tej vojni zavladale nove sile političnega ravnotežja in socialne pravičnosti, ki jo je portugalska država že dolgo predvidela ter jo uresničuje na miren način. V mednarodno-političnem pogledu želi Portugalska ohraniti z vsemi državami prijateljstvo in medsebojno spoštovanje. Na koncu je predsednik povabil vse Portugalce, naj z žrtvami prispevajo za dobrobit domovine.

Španska mladina demonstrira

Madrid, 28. nov. AS. Povelje za izvedbo delne mobilizacije letnikov 1938 do 1941 je zbudilo med vpoklicanci in med prebivalstvom val navdušenja. Skupine mladeničev so privrele na ulice v središču Madrida, počeli narodne pesmi, vzkljkajoč Španiji ter proti Sovjetski Rusiji in njenim zaveznikom.

Špansko ljudstvo se zaveda težavnosti sedanje položaja, in je zato tesno strnjeno okoli vlade. Španski tisk piše, da se v sedanji borbi narodov za moralno in materialno moč mora Španija, ki ima že določeno svoje mesto po naravnem in božjem zakonu solidarnosti udeležiti te borbe kot odločilni činitelj in ne kot pasivni čit-

Smrt idealnega borca

Polica, 26. novembra.

V petek, 20. novembra so v Stari vasi pri Grosupljem partizani iz zasede ustrelili Janeza Erjaveca z Vrha pri Višnji gori. Izpolnjeval je svojo dolžnost kot protikomunistični borec, ko ga je zadelah zadržbna partizanska krogla. Mrtvega fanta so partizani prav barbarsko tepali z nogami, nakar so zbežali. Truplo so potem kmalu iztrgali fantje iz rok komunistov ter ga odnesli domov. Pretekli ponedeljek je bil pogreb idealnega fanta. Govornik je ob slovesu poudarjal, da njegova žrtev, darovana v boju z brezbožnim komunizmom, ne bo zaman. Komunizem mora biti in bo iztrebljen, zato je vsako slepomišljenje ali kompromisarstvo greh. Ob koncu so mu tovariši zaklicali v slovo še trikrat »slava« in ga počastili s trojno salvo. — Dragi Janez, počivaj v miru in na svidenje!

»V smislu naredbe«

Partizani so tako visoko dvignili glave, da izdajajo zakone in z veliko resnostjo objavljajo uredbе, ukrepe in zakone, o katerih sam Bog ve, kdo naj bi se jim pokoraval, če ne njihovi pristaši v gozdovih. Morda bodo mislili tudi na slovenski narod, ko bo osvobojen od... italijanske pravice. Medtem pa se okoristijo s prisilovico, ki opominja vsakogar, naj preveč ne čaka.

Kadar koga ujamejo in v njih zavre živalska sila, da bi ga umorili, tega ne delajo takoj in brez nekih pravil. Ne. Preberejo mu čl. 2 in 3 odredbe, na primer, kakor to dela neki dolenski polk, in ga mirno umorijo, da bi imeli varno vest. Tako se je pripetilo župniku iz Prečne, Janku Komljanecu.

Ne bomo tolovajev streljali po čl. 2 in 3 odredbe dolenskega polka, marveč po čl. povelja italijanskih oblasti. Mi jih bomo streljali po določenih zakonovih rimske pravice, ki je dala življenjska pravila vsem narodom na svetu in sicer bolj omikanim, kakor tistim, ki se potepajo po slovenskih gozdovih.

Boni za lire...

Da. Boni za 900 lir, ki bodo izplačani eno leto po osvoboditvi Slovenije.

Tako je poveljnik nekega partizanskega bataljona plačal kmetu iz Ljubljanske pokrajine zaplenjenega prašiča.

Javnost zares ne ve, da partizani svoje posle temeljito opravljajo, kadar kradejo. Če se kmet upira, ga spravijo z družino vred s poti, potem pa v svojih propagandnih letakih naznanijo in obtožujejo italijanske vojake. Če se pa kmet potuhne in privoli, da mu kradejo, brez ugovora, mu pustijo bon s celim številom štampiljk in s kratkim podpisom načelnika tople, s katerim mu jamčijo plačilo za ukradeno blago v teku enega leta po osvoboditvi Slovenije.

Kmet seveda gre z bonom do najbližje italijanske posadke, ki se takoj odpravi na pot, da pobere denar za bon, ne da bi čakala na določene roke. Potrdilo o prejemu zneska je vedno isto: dober italijanski svinec.

Dodatne karte

Začeti s 1. decembrom je v zvezi z novimi ministrskimi odredbami določeno:

1. Da bodo v veljavi v ljubljanski pokrajini razen osnovnega deleža še sledeči dodatki: a) za otroke do 3. leta: mesečno: 500 gr testenin, 500 gr riža in 500 gr sladkorja; b) za otroke od 3. do 9. leta: mesečno: 100 gr sladkorja; c) za mladino od 9. do 18. leta: mesečno 100 gr sladkorja ter dnevno 50 gr kruha ali 42,5 pšenične moke ali 75 gr koruzne moke.

Navedene dodatke bodo prejeli upravičenci s posebno dodatno nakaznico »GM«, ki bo imela na desnem robu za otroke do 3. leta črko »a«, za otroke od 3. do 9. leta črko »b« in za mladino od 9. do 18. leta črko »c«.

Občinski preskrbovalni uradi naj upoštevajo nove dodatke že pri naročilu nakaznic za mesec december in naj sporoče število upravičencev posameznih grup a), b) in c).

2. Da se poveča dodatni obrok kruha delavcem dnevno za 50 gr kruha ali 42,5 gr pšenične moke ali 75 gr koruzne moke, tako da bodo prejeli dnevno:

ročni delavci 150 gr kruha
težki delavci 250 gr kruha in
najtežji delavci 350 gr kruha

Dodatke bodo prejeli upravičenci z dodatno nakaznico SDI, na katere odrezkih bo z rdečo barvo natisnjeno »150« gr.

Španija, ki pod vodstvom Franca pozna imperativ zemljepisa in zgodovine, se pripravlja za izpolnitev svojega poslanstva.

CESARICA S TRPEČIM SRCEM

Ko je 28. aprila iz Funchala odpotovala, se ji ni prav nič mudilo; ustavila se je v Cadixu, v Sevilji, v Gibraltaru, na Morskju, na Krfu in se je vrnila na dunajski dvor dne 25. maja.

Dunajčani so bili že obupali, da bi jo še kdaj videli in so ji zato priredili navdušen sprejem.

Zopet se je vrnila v veličastje vladarskega družinskega življenja.

V prvih dneh je bila silno vesela, da je videla svoje otroke, zlasti pa najmlajšega prestolonaslednika Rudolfa, čigar čudaštvo je že vzbujalo veliko pozornost. Ko se je naveselila kot mati, se je pa začela zanimati za svoje — konje. Dasi je bila slabotna, je vendar vsako jutro oblekla jahalno obleko in jahala pod kostanji dunjskega Pratra na sprehod.

Ker so jo ljudje videli, kako je vsak dan jahala, se ni mogla odtegovati uradnim slovesnostim, kjer so jo že tako pogrešili. Zato se jih je morala udeleževati, pa se je kmalu izdala. Znova je začela tožiti o bolečinah, mučila je neuspešno, bila je zbita, silno se je bala, v glavi se ji je vrtelo in postajala je tako zmedena, da si zdravniki niso bili o njej na jasem. Zdravniki so si v dvoru zopet kar podajali kljuko. Zdaj niso več govorili o jetiki; strinjali so se v tem, da so ranjeni porodni deli in zopet so ji svetovali zdravljenje v krajih z miljšo klimo.

Tudi tokrat so se zdravniki zmotili. Danes take motnje spravljajo v poglavje živčnih bolezni. Čudna bolezen, ki je na Madeiri

11 izgubila in se vrnila na Dunaju, je bila duševnega značaja. Bolehal je zaradi tega, ker kratkomalo ni mogla prenašati predpisov dvornega življenja in dvornih obvez. Najprej je vse dvorno življenje sovražila, nato pa se je vsega bala. Zajelo jo je takozvano sovraštvo »socialnih položajev«. Vsekakor pa je bila dedna bolezen Wittelsbachovcev tista, ki je pri Elizabeti pospeševala razvoj živčnega razkroja. Bila je pač žrtev dejstva, da je postala cesarica na dvoru, kjer so prirejali največ bučnih slovesnosti.

Zdravniki so postajali nemirni in so ji prigovarjali, da naj čimprej odpotuje iz Dunaja. Niso hoteli, da bi odšla predaleč, zato so ji svetovali, da naj odpotuje na Krf, ki je ob vzhodu v Adriatsko morje in dva dni od Triesteja. Našli so ji krasno vilo, deset kilometrov od pristanišča, na pobočju gorovja in vso obdano od cvetja. Prišla je tja dne 27. junija.

Krf pa je otok slavnih Odisejevih spominov. Ves otok je poln vrtov. To je bavno kraljestvo Alcinoja in deviške Navzikeje, ki sta bila podobna nesmrtnikom po milini in lepoti. Lepota kraja je bilo tako takoj prevzela. Nekaj dni sonca in počitke je zadostovalo, da so se pomirili njeni žveci, da se je okrepila in da se ji je vrnilo veselje do življenja. Kraji so se ji še bolj dopadli ko oni na Makedri, veselila pa se je zlasti pesniških spominov, ki jih je bil otok poln. Nad temi se je kar opajala. V velikih požirkih je srkala iz Homerjeve čaše. Kmalu je ta pesniški otok postal prava domovina njene duše. Mislija je na to, da bi si na otoku zgradila stalno bivališče. Govorila je: »Tako ljubim Krf, da bi se prav rada odrekla vsem drugim potovanjem in bi vedno ostala tukaj, če bi mogla.«

Ko je prišla jesen, je odšla v Benetke, kjer je ostala čez zimo. Nato je preživela nekaj mesecev na Tirolskem in v Salzammergut. Od tam je odšla v kopališče Kissingen v bavarsko Frankonijo. Na Dunaj se je vrnila dne 14. avgusta 1864. Vseh štirinajst mesecev je bivala v monarhiji samo toliko, da je komaj omembe vredno.

Ali se bo povrnila v redno in mirno življenje?... Sama se je zato odločila, ker ji je bila oddaljenost od njenih otrok preveč mučna.

Franč Jožef jo še vedno ljubi in jo nežno pomiluje. Sprejel jo je tako prisrčno, da je bila sama zelo ginjena. Obnova zakonskega življenja se je tedaj začela pod zelo ugodnimi znamenji.

Kmalu pa je prišlo med obema soprogooma do novih hudih preprirov. Nadvojvodinja Zofija je izrabila odsotnost svoje snae, nadela si je ponosno ime »gospe matere« in je začela vladati na dvoru ter urejati življenje Elizabetinih otrok Gizelo in Rudolfa. To je Zofiji silno ugajalo, ker je tako lahko zadostila svojim gospodovalnim in gospodinskim nagonom.

Za dvorno življenje se Elizabeta ni zanimala. Ni ji bilo za sprejeme, avdiience, časti, službene obiske, uradne sprehode, kosila in za uradna cerkvena opravila. O tem ni hotela slišati mnogo govoriti; kadar je veliki dvorni mojster knez Fürstenberg prišel po njena navodila, ga je prosila, da naj bo kratek.

Toda vse drugače je bilo z vzgojo njenih otrok. Pri tem pa ni dovoljevala nobene delitve oblasti. Zahtevala je zase vse pravice materinstva. Nadvojvodinja Zofija pa je vzrojila in v odsekanih besedah izjavila, da hoče s svojo izkušeno roko urejati usodo cesarskih potomcev. Izjavljala je: »Gizela in Rudolf sta bila zapuščena od svoje matere in sta sedaj njena otroka. Nikomur ne bo prepuščala naloge, ki jo ji je naložila Previdnost.«

Ko je bila prvič izrečena ta žaljiva zahteva v njeni navzočnosti, je Elizabeta stopila vsa kri v glavo. Vsa se je stisnila pod udarcem te smrtno žalitve. Zenski, ki sta si že tako dolgo prikrižvali silno sovraštvo, sta nenadoma bruhnila z vsem sovraštvom na dan. Njun prepri, srdit in silovit, se je hitro razvil v silen kreg.

Nesrečni Franč Jožef je bil ves obupan zaradi tega boja. Mati je privržala nanj kot vihra. Bil je tak slabč, da se je v vprašanju vzgoje lastnih otrok postavil na stran nadvojvodinje Zofije,

Droline novice

Koledar

Nedelja, 29. novembra: Izseljenska nedelja; Saturnin, škof in mučenec; Illuminata, devica; Paramon, mučenec.

Ponedeljek, 30. novembra: Andrej, apostol; Justina, devica in mučenica; Kastul, mučenec; Mavra, devica in mučenica; Trojan, škof.

Torek, 1. decembra: Elžij, škof; Natalija, sveta žena; Nahum, prerok; Kandida, mučenica; Ansan, mučenec.

Lunina sprememba: zadnji krajec 1. decembra ob 2.37. Herschel napoveduje vetrovno in mrzlo vreme.

Novi grobovi

† V Ljubljani je po kratki, mučni bolezni umrl gospod Matija Spreitzer, bivši veletrgovec. Rajni je bil kremenit, pošten značaj, mož dela, pri vsem pa vedno vedrega in jasnega duha. Čeprav se javno ni udeleževal, vendar je bil daleč znana in zelo ugledna osebnost. Nad vse je ljubil planine in živel ves za svojo družino. Pogreb bo v nedeljo, 29. novembra ob 4 popoldne iz kapele sv. Jakoba na Zalah k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Zalujočim naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je umrl gospod Dominik Zore, policijski stražnik. Pogreb bo v nedeljo ob 2 popoldne iz kapele sv. Jožeta na Zalah k Sv. Križu.

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Marija Lavrič roj. Gruđen, bivša posestnica na Jurčkovu poti št. 78. Pogreb bo v nedeljo, 29. novembra ob pol treh popoldne iz kapele sv. Janeza na Zalah na pokopališču k Sv. Križu.

† Na Grosupljem je umrl gospod Alojzij Okorn, star šele 21 let. Pokopali ga bodo v ponedeljek, 30. oktobra ob 10 popoldne na domačem pokopališču.

Naj jim sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Rajnkemu očetu — ob godu!

† Andrej Hvastija, rojen v Savljah pri Ježici, umrl 24. septembra 1942 v Kamniku na Gorenjskem.

Oče! — Ko sva se aprila meseca v Kamniku poslovila, si me vabil na svojo 80letnico in godovanje! Kakor otrok si se veselil na ta jubilej, za katerega si bil prepričan, da ga boš še obhajal živ in zdrav pod okriljem angelov miru! Usojeno pa je bilo drugače. Prej se je iztekla Tvoja ura. Izmučeno telo je leglo v grob na kamniških Zalah k pokopni Tvoji ženi — naši materi; duh Tvoj pa je v spremstvu angelov večnega miru spaval k njemu in z njim se združil! Tam zdaj obhajata Tvoj jubilej — pri Bogu na veke!

Oče! Nisi nam zapustil svetnih dobrin in zakladov, dal pa si nam vse svoje očetovstvo. Šolal si me v težavah in skrbih v časih prve svetovne vojne. Kot katoličana in Slovenca si me vzgojil! Hvala Ti!

Ko se je duh Tvoj trgal od telesa, si klical nas svoje otroke. Ni mi bilo dano, da Ti zatisnem trudne oči in poslednjo solzo obrišem. Nisem Ti mogel ob Vseh svetih položiti cvetja na grob, niti prižgati skromne lučke. — V svojem srcu nosim svetlo lučko za Teboj, vse dotlej, dokler se revni duh moj sam ne združi s Teboj v večnem miru!

Naj Ti bo bivanje pri Vsemogočnem večno godovanje! Inž. I. H.

A. BOŽIČ

LJUBLJANA
Frančiškanska ulica 3

Opozorite SV. MIKLAVŽA, da si za svoje obdarovance izbere darila, kakor so: precizne ure - moderni nakit - krasno keramiko - servise s pravim srebrom itd. Taka darila so dragocena in trajne vrednosti

— V zvezi z notico, ki je bila objavljena v časopisju dne 18. m., opozarja Združenje kmetovalcev ponovno vse one kmete, ki bodo še nadalje potrebovali propustnice v svrhu obdelave polja in dela v gozdu, da se prijavijo v pisarni Združenja v ponedeljek in torek, t. j. 30. XI. in 1. XII. t. l. Vse prijavitelje bo Združenje uvrstilo v posebne sezname in jim poslalo v potrditev pristojnim oblastem. Po tem roku se prijave ne bodo več sprejemale. Kdor bo zakasnil, bo moral sam iskati možnost, da dobi propustnico. S seboj naj veak prinese stare propustnice in potrdilo Gospodarskega urada.

— Tečaj knjigovodstva — novi — začetni in nadaljevalni, prično 3. decembra. Preizkušena učna metoda e praktičnimi vajami: eno- in dvostavno, ameriško, družbeno, bančno in industrijsko knjigovodstvo, posebej kartotečni, kopirni sistemi. Vaje v praktičnih pisarniških poslih. Vpiše se lahko vsakdo, za dijake(-inje) posebni oddelek. Pouk bo dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. — Posebni tečaj za stenografijo, strojepisje, italijansko, nemščino itd. — Vpisovanje dnevno. — Informacije, prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofol učni zavod, Domobranska 15.

— V novi izdaji je izšla knjiga o fatimskih čudežih. Pri skupnih naročilih izreden popust. Dobi se v Mladinski založbi, Stari trg 30.

— Po mrazu južno. Hitro se je vreme spremenilo, kar čez noč. Že v petek zvečer je človek lahko občutil, da je zaplaval topli jug. V soboto jutraj pa je nastalo južno. Ni bilo megle. Zanimivo je, da je tudi salezijanski zvon na Rakovniku zanesljiv napovedovalec spremembe vremena. Kadar je gosta megla, kadar pritiska hud mraz, ko je zrak zelo nasičen, takrat se zvon prav slabo sliši tja na barjansko ravan. Ko pa je zrak čist, ko je toplejše in vedrejšje, pa se zvon daleč razlega. To je lahko človek opazil v soboto jutraj, ko je zvon zazvonil beli dan. V petek je bila zaznamovana najvišja dnevna temperatura +2.6° C, v soboto pa jutranji minimum — 0.2° C, ponekod pa je bilo že jutraj nekaj nad ničlo. Rapidno pada barometer, ki je v soboto jutraj dosegel stanje 758.3 mm, ko je bila še pred dvema dnevnoma rekordna letošnja višina 775.5 mm, torej v dveh dneh padec za 17.2 milimetra. Še neka vremenska zanimivost. Lani prav 28. decembra je po zelo toplih dnevih toplomer zdrknil na — 2.8° C. Mraz je nato držal osem dni, ko je bilo od — 6 do — 8 stopinj Celzija. Nato je dva dni bilo prav toplo in južno, tako da je bila jutranja temperatura spet nad ničlo. Po dveh dneh

pa je začelo snežiti. Mrzli val pa je letos trajal od nedelje, 22. novembra naprej.

— Jezikovni tečaji — italijanski, nemški, francoski itd. — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2 — prično začetkom decembra. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem ali konverzacijskem oddelku. Najuspešnejša učna metoda. Tečajji so uradno dovoljeni. Vpisovanje in informacije dnevno do 19.

— Tatinska družba obsojena na večletno ječo. V petek popoldne je predsednik malega kazenskega senata dr. Julij Felaher objavil sodbo proti petčlanski tatinski družbi, ki je letos maja in junija zagrešila več vlomov v razne shrambe in skladišča, od koder je odnašala posebno živila, obleke in druge vrednote. Drzna tatinska družba, ki je tudi spretno veržila z živili, je nabrala v dveh mesecih plen v vrednosti do 67.000 lir. Zaradi zločina večkratnih vlomnih tatvin, posebno zaradi velike tatvine pri Keršču v Spodnji Šiški so bili obsojeni: oženjeni delavec, 42 letni Ivan Ježek na 4 leta robije in v izgubo častnih državljskih pravic za 5 let, samski puškar, 41 letni Jus France na 5 let in 3 mesece robije ter v trajno izgubo častnih državljskih pravic, oženjeni delavec, 47 letni Papež France na 5 let in 15 dni robije ter v trajno izgubo častnih državljskih pravic, samski delavec, 43 letni Tomišč Matevž na 4 leta in 1 mesec robije ter v izgubo častnih državljskih pravic za 5 let in slednjič samski knjigovoz Anton Zrnce na 1 mesec strogega zapora. Slednji je bil obsojen le zaradi prestopka po §-u 333 kaz. zak., ker je od drugih tatov sprejel nekaj blaga, bil pa je oproščen od obtožbe zaradi zločina tatvine, da bi bil prvim tatovom ukradel nekaj blaga, med drugim 4 kg kave, ki je bila ukradena v gostilni pri Keršču. Zaradi velikega vloga pri Keršču so bili obsojeni v prvi vrsti Rus, Papež in Tomišč. Sprva so hodili tja krast posamič, pozneje pa vsi trije skupaj. Proti 4 obtožencem, ki so od omenjenih tatov kupovali razno blago, zlasti živila in namizne prte, je bila razprava izločena, ker je nastalo vprašanje, če so deležni amnestije od 17. oktobra 1942-XX. Državni tožilec je zavzel stališče in utemeljeval mnenje, da ti obtoženci ne morejo biti deležni amnestije, ker so izrabljali v svojo korist izredne prilike, nastale zaradi vojne. Prvi štirje obtoženci so pravi kriminalni tipi, ki so že po več let presegli po raznih ječah. — Čliski ognjeniki bruhaajo. Več čliskih ognjenikov je začelo bruhati. Iz okoliških gozdov, ki jih je žareča lava zažgala, se dvigajo gosti oblaki dima. Obširna ozemlja Andov so od pepelnatih oblakov kar zatemnjena. Prebivalci najbolj ogroženih krajev zapuščajo svoje hiše in beže na varno. Njihov beg je silno težaven, ker morajo skozi vroče ozračje, ki je napolnjeno s pepelom.

— Potresna škoda v Turčiji. Potres, ki je prestrašil prebivalce preteklo nedeljo v Corumu v Turčiji, je trajal dvajset sekund. V Iskiliču je bilo popolnoma porušenihih okrog 150 hiš. Tudi v okolici mesta je škoda precejšnja. V kraju Kardahi je zahteval potres dve smrtni žrtvi. V tem kraju so vse hiše brez izjeme močno poškodovane.

Ljubljana

1 Brafoščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek, 3. decembra v uršulinski cerkvi. Ob pol šestih jutraj bo prva sveta maša. Ob šestih bo sveta maša z blagoslovom za žive in rajne člane brafoščine. Vabimo k obilni udeležbi! Vsi navzoči dobe ta dan popolni odpustek pod navadnimi pogoji.

1 Danes popoldne ob 5 vsi v frančiškansko dvorano na zabavno burko »V Ljubljano jo dajmo«. Konec predstave ob 19. Vstopnice dobite od 9 do 12 in dve uri pred predstavo pri blagajni frančiškanske dvorane. Opozorjamo, da je to zadnja predstava te igre, ki je že preteklo nedeljo doživela zelo lep uspeh, zato vabimo vse, ki jim je do prijetnega razvedrila, da se te igre udeleže v čim večjem številu.

1 Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečajji prično 3. in 4. decembra. Najuspešnejša desetpretna učna metoda. Vaje iz korespondence, episovanje pisem, vlog, prošenj itd. Specialna strojepisna šola. Največja moderna strojepisnica, stroji raznovrstnih sistemov. Vpiše se lahko vsakdo, za dijake(-inje) posebni oddelek. — Novi tečajji tudi za stenografijo, knjigovodstvo, italijansko, nemščino itd. Izбира predmetov po želji. Vpisovanje dnevno. Prospekte s slikami na razpolago. Trgovsko učilišče »Christofol učni zavod, Domobranska 15.

1 Spored III. simfoničnega koncerta letošnje sezone, ki bo v petek, dne 4. decembra t. l., bo naslednji: 1. Rossini: predigra k operi Tankred; 2. Grieg: koncert za klavir in orkester. Solist bo prof. Anton Trost, priznani najodličnejši slovenski pianist; 3. Lajovic: andante za veliki

Vzhodno bojišče: Eskadroni konjenice italijanske armade v Rusiji v akciji

orkester; 4. Dvorak: Divja žena, simfonična pesnitev. Spored bo izvajal simfonični orkester, ki je sestavljen iz članov opernega in radijskega orkestra, dirigiral bo dirigent Drago Mario Sijancec. O posameznih točkah bogatega sporeda bomo priobčili nekaj besed. Predvsem opozarjamo na izvedbo Griegovega koncerta, ki bo prav gotovo poseben dogodek tega sporeda. Predprodaja vstopnic bo od jutri dalje v knjigarni Glasbene Matice. Koncert bo v veliki unioński dvorani. Začetek točno ob 18. uri.

1 Rokodelski oder. Kdor je čital Velikonjevo povest »Višarska polenac«, si bo tudi zaželel videti dramatizacijo te zgodbe, ki je ganila vsakega bralca in bo tudi gledalca. Povest, prepričljiva z pristno domačnostjo, trdoto življenja in zmagojučo dobroto, je primerna snov za adventni čas. »Višarska polenac« bodo igralci Rokodelskega odra uprizorili na prvo adventno nedeljo, t. j. danes ob pol petih popoldne. Predprodaja na dan predstave od 10—12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12, L. nadstropje.

1 Stenografski tečajji — novi — začetni in nadaljevalni, prično 3. decembra. Pouk v vseh stopnjah: korespondenčni, debatno in parlamentarno pismo. Sodobna lahka učna metoda, popolna izvežbanost. Oddelki za slovensko, italijansko in nemško stenografijo (izbira po želji). Posebne vaje po diktatu. Vpiše se lahko vsakdo, za dijake(-inje) posebni oddelek. Pouk bo dopoldne, popoldne ali zvečer dogovorno. Prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofol učni zavod, Domobranska 15. Informacije na razpolago dnevno v pisarni ravnateljstva.

1 Ne pozabite obiskati razstave v Jakopičevem paviljonu! V nedeljo je zadnja nedelja pred zaključkom razstave. Tudi to nedeljo bo ob 11 vodstvo po razstavi. Vodil bo prof. D. Sijancec, znani umetnostni zgodovinar. Razstava pa je odprta dnevno od 10 do 17.

1 Premog in drva na nakaznice, dobite pri tvrdki »Gorivo«, Karlovska 8.

1 Dramatsko-diletantski tečaj. Ze sedaj, še bolj pa v bodočnosti boste imeli korist, če se prijavite v igralsko-dramatsko šolo, ki se prične 10. decembra. Dnevno praktičen in teoretičen pouk. Vodijo priznani strokovnjaki. Prijavljanje dnevno ob 8 do 12 in od 14 do 16, Mestni trg 17/L.

1 Italijansko, nemščino, angleščino in francosko poučujemo po najmodernejši metodi. Začetni, nadaljevalni in dopolnilni tečajji (dopoldne, popoldne, zvečer). Novi tečajji prično 7. decembra. Prijavljanje dnevno ob 8 do 12 in od 14 do 16, Korošpetitorij, Mestni trg 17/L.

1 Tečajji strokovnih predmetov — v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2 — prično začetkom decembra. Znanje knjigovodstva, stenografije in strojepisja zajamči vsakomur zaposlitev. Tečajji so uradno dovoljeni. Novi, brezplačni prospekti na razpolago. Dijakom odobravamo znaten popust pri šolnini. Vpisovanje in informacije dnevno do 19.

1 Starše dijakov srednjih in ljudskih šol ter privatistov opozarjamo, da smo pričeli z vsakoletnimi tečajji. Strokovni pouk, razlaga in izpraševanje vseh predmetov. Poučujemo profesorje. Učnina zmerna. Vodstvo tečajev, Zrinjskega cesta 7-II.

1 Rekolekcija za gospe in matere bo v sredo, 2. decembra ob 4 popoldne v Lichtenturnu. Prisrčno vabljenje!

1 Zdravniški pregled osebjaz zaposlenega v živilski stroki se bo ta teden nadaljeval in sicer za osebe gostila, mesarij, slaščičarn, prodajal in povrtnine itd. vsak dan od 8 do 10 na mestnem fizikatu v Mestnem domu. Ta pregled je za vse osebe, torej za gospodarje in uslužbence, obvezen. Po določenem terminu bodo oni, ki se niso javili, strogo kaznovani.

1 Nesreča 85letnega starčka. Pri tvrdki I. C. Mayer že dolga leta nameščeni sluga Tomaž Furlan je bil leta 1857 rojen na Vrhniki. Stanuje na Bleiweisovi cesti št. 25. V petek je 85letni mož, ki je drugače še čil in krepak, tako nesrečno padel, da si je poškodoval desno nogo. Prepeljan je bil z reševalnim avtom na kirurški oddelek splošne bolnišnice.

1 V Tavčarjevi ulici vam nudi trgovina »CIBAN« pestro izbiro igrač in daril. Na ogled vas vlijudno vabi A. Engelmann.

1 Velika izbira lepih jabolk. Dovoz zelenjave in drugega tržnega blaga je bil na sobotni trg primeren sedanemu poznojesenskem času. Milejšje vreme je tržno vrvenje znatno poživilo, ker niso bile branjevke v skrbeh, da bi jim mraz poškodval občutljivo zelenjavo in druge dobrine. Zadnje dneve je bil večji dovoz tirolskih jabolk v Ljubljano. Sedaj je na živilskem trgu velika izbira prvovrstnih, zdravih in lepih jabolk. Mnoge gospodinje so jih pokupile večjo množino. V soboto je bilo na trgu tudi več različne zelenjave, posebno endivije, zelene, peteršilja. Tudi zeljnatih glav je bilo precej. Okoličanske kmetice so pripeljale na trg zeljate glave, korenje, peso in repo. Gobji trg je bil prazen, sezona za gobe je minila. V gozdu dobe ljudje še tu in tam kako sivko ali mraznico, ki najdeli vztraja proti mrazu. Na gobjem trgu so začeli sedaj prodajati suha čeva, saj se bližamo dobi dobrih kolin.

OBVESTILO

Obveščamo cenj. občinstvo, da zopet pošiljamo v tovarno stare gramofonske plošče v predelavo, ter nam za dopolnitev vagona še manjka gotova količina. Zaradi tega plačamo zvišano ceno 10.— za kilogram.

Pohitite, ker ta zvišana cena velja samo za ta čas dopolnitve vagonke količine.

Kupujemo tudi gramofone v kovčkih ter malo rabljene plošče in jih plačujemo po najvišji dnevni ceni!

»EVEREST«, Ljubljana, Prešernova ulica 44.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama, Nedelja, 29. novembra ob 19.30: »Princeska in pastirček«. Mladinska predstava. Izven. Zelo znizane cene od 10 lir navzdol. — Ob 16: »Ples v Trnovem«. — Izven. Cene od 18 lir navzdol. — Ponedeljek, 30. novembra: Zaprt.

Opera, Nedelja, 29. novembra ob 15: »Traviata«. Izven. Cene od 24 lir navzdol. — Ponedeljek, 30. novembra: Zaprt.

ROKODELSKI ODER. »Višarska polenac«, slovenska drama v štirih dejanjih, ki jo je g. Velikonja dramaturgiral po svoji istolomski povesti, je priredil za Rokodelski oder g. Pirnat. Povest, v kateri se kaže naša ljudstvo, ponosno in kruto v borbi za ljubezen, grunt in čast izven v veličastno pesem kesanja in odpuščenja, ki bo ganila vsakega gledalca, kdor bo prišel gledat danes v nedeljo 29. nov. ob pol 5 pop. v Rokodelski dom »Višarska polenac«. Vstopnice dobite v predprodaji v nedeljo od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12-L.

RADIO. Nedelja, 29. novembra. 8 Napoved časa — Poročila v italijansko — 8.15 Koncert organista Napolitana — 11 Prensos pete maše iz bazilike Presv. Oznajenja v Firenci — 12 Razlaga evangelija v italijansko (O. G. B. Marino) — 12.15 Razlaga evangelija v slovensko (O. Sekovanič) — 12.30 Poročila v slovensko — 12.45 Simfonična glasba — 13 Napoved časa — Poročila v italijansko — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovensko — 13.20 Pisana glasba — 13.50 Vojaske pesmi — 14 Poročila v italijansko — 14.15 Koncert radijskega orkestra in komornega zbora, vodi dirigent D. M. Sijancec — Slovenska glasba — 15 Poročila v slovensko — 17.15 Inž. EISELT. Erik: »Kakšna je naša govedreda, predavanje v slovensko — 17.25 Pisana glasba — 17.45 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 19.30 Poročila v slovensko — 19.45 Lahka glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijansko — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovensko — 20.45 Filmska glasba — orkester pesmi, vodi dirigent Angelini — 21.15 Violinski koncert Alberta Dermella, pri klavirju Marijan Lipovec — 21.40 Predavanje v slovensko — 21.50 Trio Emona — 22.15 Operetno glasbo vodi dirigent Gallino — 22.45 Poročila v italijansko.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: v nedeljo: mr. Leutec, Redljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Viš. Trška c. 48. V ponedeljek: dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gariš, Moste, Zaloška cesta 47.

Iz Dev. Mar. v Polju

Naročnike naših časopisov opozarjamo, da naj naroče »Slovenec« koledar pri našem do-naslaču g. Petriču Gabrijelu.

Iz Novega mesta

Le, a počastitev. Sestri Puševi sta naklonili Vincencijevi konferenci v Novem mestu 100 lir v počastitev spomina umrle gospe Javornik v. Zalni. Bodi jima Bog plačnik!

Ostra in suha zima. Po letošnjem vročem in suhem poletju, po lepi in zopet suhi jeseni, je nastopila precej ostra in zopet suha zima. Dvakrat je že sneg nalahno pobelil mestne ulice, toda ostal ni razen v Gorjancih in drugih višjih okoliških hribih. V noči od 23. na 15. novembra je sneg zopet lahko zapadel, vendar tudi ta ni ostal. Naslednji dan je bilo že po njem. Vendar pa se je zaradi hude burje, ki je pričela pihati, ozračje tako ohladilo, da se je stvorila na Težkem potoku, ki je močno izsušen, do pol cm debela ledena plast, kar je za ta čas zelo redek pojav. Voda v potokih in v Krki je zelo nizka in so mlinarji, zlasti na potokih, kakor tudi ljudje zelo prizadeti, ker ni mogoče mleti. Tudi žage stojijo. Na Težkem potoku meljeta trenutno samo dva mlinarja, ki imata slučajno urejene mline na električni pogon. Vsi drugi pa čakajo in zbirajo tisto malo vodice dolge dneve, da jim od časa do časa za kratko dobo zavrti mlinška kolesa.

S Spodnjega Štajerskega

Tatica pod napačnimi imeni. V Gracu so prijeli 18-letno Jožeto Frescher iz Maribora, ki se je znala vtihotapiti v dobromisleče družine in jih okradla. Imenovala se je tudi Schafhalter in Kovač in je pod tema imenoma stanovala tudi v hotelih, kjer je tudi kradla, kar je dosegla. Razne nesreče. 41 letni Alojzij Gorjan iz Maribora se je peljal na kolesu. Nenadoma se je pojavil pred njim pes, ki se mu ni več mogel ogniti. Padel je s kolesa in si zlomil levo roko. — 34letni lesni delavec Roman Podvržnik iz Smartna na Pohorju si je med delom zlomil stegno. — 16letni dijak Edvard Frelih iz Maribora si je pri telovadbi zlomil levo roko nad komolcem.

Miklavž!
Božič!
Starši!
Otroci!

4 krasne nove
knjige za mladino

opremljene s številnimi lepimi slikami.

Prve tri so že izšle:

1. Rudan: **MLADA VESNA** (za otroke v nižjih razredih ljudskih šol). — Slike: Ksenija Prunkova. Kartonirano Lir 15.—.
2. Kunčič: **NEBEŠKA LESTVICA** povesti. Slike: Franc Podrekar. Kartonirano Lir 21.—.
3. Swift-Olavan: **MED PRITLIKAVCI IN VELIKANI** (Gulliverjeva popotovanja). Slike: Ivan Romih. Kartonirano Lir 30.—.
4. Gaspari: **KOMEDIJE** (zgodbe in povesti), 9 izvirnih lesorezov O. Gasparija. Kartonirano Lir 30.—. Ta knjiga izide 15. decembra.

Važno!

Kdor se naroči nu vse 4 knjige, jih dobi po naročniški ceni L 76.—.

Naročite jih v naši knjigarni, v naši podr. (Miklošičeva c. 5) ali v podr. v Novem mestu. Lahko pa tudi pri naših zastopnikih, ki vas bodo obiskali.

Dajte vašim otrokom lepši svet, ki mu ga odpira lepa knjiga!

Založba LJUDSKE KNJIGARNE v Ljubljani, Pred školijo št. 3

Krstna predstava v starem Parizu

Bilo je nekega zimekega večera leta 1709. Pred palačo Royal so se gnetle množice ljudstva. Kočije se zaradi številnih ljudi niso moge ustavljati prav pri gledališču. Stražniki so že od daleč mignili kočijam, da naj vozove ustavijo. Ljudje so morali sredi ceste izstopati in se prepirati skozi gnečo, skozi plemiško, čebeljasto, mahajajočo, nadišavljenost in blestečo se gnečo višjih slojev. Saj navadno ljudstvo v dobi Ludvika XIV. še ni hodilo v oporo.

Na gledaliških lepkih je bilo oznanjeno, da bodo igrali »Semeloc« pisatelja Houdarta de la Motteja. Igra je obravnavala žalostno usodo nesrečne, od Jupitra ljubljene in zato zaradi nevestote njegove soproga razljučene Junone, na smrt po ognju obsojene kraljeve hčere.

Pred gledališkimi vrati je bilo videti pisatelja, ki se je ves razvnel, liki pisarniški načelnik pri sprejemu svojega predstojnika, obdan s kodri svoje volikanske lasulje, od nog do glave obločen v črno, stopljalajoč od skupine do skupine, smehljajoč se in pozdravljajoč na vse strani ali beeno zroč na svoje tekmece, kretal pri vstopu. Svoje občinstvo je skušal že na pragu s pokloni in ljubeznivostjo pridobiti zase. Vendar se je zanimal trdil, da bi bil njegov smehljaj naraven, ker je imel ves čas občutek nekakšne negotovosti.

V gledališki veži se je zgrinjala kar četa sodobnih književnikov, od malega Aroueta, ki je kot petnajstleten deček postavil s svojimi pesnimi temeli kasnejši svetovni slavi svojega pisateljskega imena Votaira, pa do sivolasnega Fontenelleja, starostne francoskega književnega sveta. Vsi so se gnetli krog de la Motteja, bodisi da so mu odkrito ereno ali le navidezno želeli uspeha.

Pojavil se je Marais, skladatelj opere, ki se mu je vse zakrohotalo, saj je bil več kot površno obločen. Bil je tako raztresen, da je bil zato večkrat predmet zasmeha. Na levi nogi je imel namesto čevlja rumeno copato in za vratom — podveznico svoje žene, kakor je neki šalijavec hudobno dognal. Skozi gozd samih lasulj se je svetila plešasta glava pozabljalca kot edina lesketajoča se izjema v množici. Lasulje ni imel in to je bil takrat neodpustljiv greh.

Marais ni ne videl ne slišal nobenih zbadljivih krog sebe. Medtem ko so se norčevali iz njega, je prav nemoteno čebeljal s tovaršim o svoji skladbi.

Godeci so začeli uglašati svoja godala. Slavno občinstvo se je začelo zasedati prostore in Marais je odvihral navzdol v orkester, da bi prevzel dolžnosti dirigenta. A koj se je nadaljeval smeh. Neki režiser

je pridivil za lasuljo v roki, ki si jo je nekje izposodil, in jo hotel čimbolj neopazno posaditi Maraisu na glavo. A skladatelj, ki še slutil ni, da je brez lasulje, je menil, da je to klobuk, in je jo zagnal ves jezen proč in je še nahnul režiserja, češ kaj da uganja take trapaste norčije!

Krohot se je eprenel v orkan. Slednjič se je posrečilo Maraisu raztolmačiti položaj. Nato se je za nekaj hipov odstranil in se pojavil še v kolikor toliko dostojni opremi.

Medtem se je pokazal v svoji loži vojvoda Orleanski, ki je dal občinstvu priliko, da je videlo nekaj kostumov, ki so bili pripravljeni za nastop v igri, zakaj poleg njega sta bili dve za igro obloženi pevki, ki sta se zdaj pa zdaj zasmehljali dovtipom, ki jih je izvolila izustiti Njegova Visokost.

Slednjič se je začela igra. Overtura je bila dolgočasna, kakršne so bile vse overture tistih časov. Občinstvo je piskalo kar iz navade — ali pa, ker ni bilo zmoglo glasbene presoje.

Z veličastno umirjenostjo se je dvignilo zagrnjalo in najprej so občinstvo buduar bognije Junone in polmesec francoskih plemičev, ki so — po navadi tedanje dobe sedeli na odru v naslanjačih kot gledalci in nemi sodalci. Kakšen vzvišen pogled na te ponosne kavaliere z Olimpa, ki so imeli na glavi mogočne lasulje in so bili obloženi v sodobne obleke s trakovi, pentljami in čipkami! Vsi so z gosposko dostojnostjo iztegnili koleno in pokazali lepo nogo, saj so smeli sedeti na odru le tako, ki so se ulegli s tem izkazati. Smehljaje se so pozdravili znanca in znanke iz loži in jim priklimali in so s tem tako rekli doli znak za začetek predstave. Izmed vseh se je ondi najbolj postavil maršal Villeroi, ki so ga zasmehovali in sramotili s pesnimi zaradi njegovih večnih izgub, pa se je tu napihoval kot kak zmagovalac. Brinac, ljubljene visokih gospe, se je porogljivo in s strupenim posmehom razgledoval po svojih »znankah«, kolikor jih je bilo videti v dvorani. Fronsac, njegov nadebudni učence, se je, kazoč na prste, sporazumeval z neko damo v parterni loži glede na sestanek z njo. Brez dvoma je bila ta mimična overtura, ki se je večer za večerom ponavljala, mnogim gledališkim opazovalcem in opazovalkam najznejši prizor igre.

Tedaj je planila trojica ali četvorica božanstev skozi polmesec pozemske gosposkosti in je pohitela na oder. A to se ni zgodilo brez nesreče. Sinji Junonin plašč se je nataknil na meč maršala Villeroija, ki se ga je njegova običajna smola držala tudi na odru, in se je pretrgal. In tako je soproga kralja bogov nastopila kot mačka z odsekanim re-

pom. Toda maščevanje ni izostalo. Dobre pol ure je izpevala svojo bol v uho brezbržno se držečega boga groma, ki ji je z lepo Semelejo nemara že tisoč pot postregel z nasprotnico. Vsi so bili prepričani, da pač ni bilo moči iznajti hujše kazni za prekršek močeve zvestobe.

Pravkar se je Gromovnik z vzvišeno kretnjo pripravil, da jo zgovorno zavrne; tedaj pa je hrupno razgovorjanje med zgnetenim občinstvom v parterju prekinilo nadaljevanje prizora. La Motte, ki se je bal za znanjšanje svojega uspeha, se je ves bled in zmedenega pogleda pojavil na robu lože, kjer se je doslej skrival v ozadju.

»To je nesramnost! Fej! Motilec miru mora ven!« je zavpil in udaril po žametastem naslonilu lože, tako da se je dvigal cel oblak prahu.

»Tako je! Ven z barbarom!« je kričal Marais z dirigentskega pulta in je skakal kot petelin v boju.

Saj kaj drugega tudi sam nočem!« je zavpil neki mlad mož v parterju, ki se je skušal storiti vidnega sredi morja samih glav, ki so valovile krog njega. »Pustite me ven! Jaz nisem torej, da bi znal uživati to vzvišeno umetnost!«

»Nemogoče!« je kričnilo sto glasov. »Saj ne morete skozi! Prenašajte svojo usodo s potrpljenjem do konca!«

»Prosim, prosim, gospodje! Nisem navajen, da bi stoji spali!«

»Straža! Straža!« je kričal La Motte in tolkel po naslonilu kakor ljudski tribun pa govorniškem pultu. »Pomagajte mu, da pride ven!«

»Recite: »Osvobodite ga!« gospod poet! Svojih trideset sujev prav rad pustim vncmar! Vašo opero pa naj vam Bog odpusti!«

Vse se je zakrohotalo. In ker smeh potolaži celo hudo nejevoljo, so se stisnili drug k drugemu, da je mogel dolgočasni gledalec priti ven.

Predstava se je razvijala nemoteno dalje, toda gledalci, zlasti tisti na odru, so zdehali, ko da bi hoteli igranje požreti. Dolgočasje, ki je klllo iz igre, je bilo omiljeno samo s smešnostjo oblačil, ki so tu vanje oblekli mitološke in zgodovinske figure. Dame Junona, Venera, Iris in Semele so imele napihnjena obročasta krila, visoke pete in vsaka je bila ozaljšana s peresi kot kak konj pri saneh; gospodje Jupiter, Herkul, Mars in Apolon pa so bili natičani kakor predsedniki parlamenta in okrašeni s trakovi kot junaki iz rokokojskih pastirskih idil. Vse te nasminkane in lutkarske osebe so se premikale z geometrično točnostjo po predpisih menuta.

S pomočjo nepotrebnega prihajanja in odhajanja in neskončnega popevkanja se je spletkas s težavo pretolkala skozi. Maščevalna Junona je svojo tekmovalko Semelejo pregovorila, da je od svojega ljubimca zahtevala, naj se ji prikaže v vsej svoji veličastnosti. In lahkoverna Semele, ki se je res dala ujeti v olimpijski »trike«, je bila po božanski gloriiji živa sežgana. Tudi vzvišeni Jupiter in v vsej svoji nadzemski modrosti mislil, da se bo to zgodilo. Ker pa le ni hotel, da bi njegovega bodočega sina Baka z njegovo materjo živega spekli, ga je kot nežno čuteči oče brž skril v svoje bedro, ki pa je bilo tako tanko, da se ni niti podgana ne bi mogla skriti vanj, nikakor pa ne tak debeluhar kot je bil njegov vina željni potomec! K sreči se je to kirurško dejanje izvršilo za odrom, tako da ni bila očividna tehnična nemogočnost.

Ob prvih znakah požara se je razkrojil gledalci polmesec in visoka gospe, da se odšla na vse strani, da bi se po svojem javnem nastopu slednjič posvetila svojemu zasebnemu življenju.

Vmes pa je bilo v gledališču še mnogo raznovrstnega »hinderhondrac«. Občinstvo, ki je bilo o vrednosti igre jako različnega mnenja, je klicalo deloma pisatelja, deloma skladatelja ven in je izžvižgalo tega ali onega. Piskali so, topotali, vreščali in kričali. Ravnatelj je menil, da bo s pojavom obeh pomiril vihar in jima je to predlagal. Oba sta bila zadovoljna, saj je v svoji prevzetnosti sleherni prestilal znake ogorčenja, ki so ju z njimi obsipavali. Jupiter, ki je med tem dopolnil svoje božansko oblačilo s klobukom s peresom in z mečem, se je roko v roki pojavil s pisateljem, in namesto Junone, ki je zaradi nekega sestanka ni bilo najti, se je sežgana Semele zavzela za skladatelja.

Toda gorjupa čaša ubogega Maraisja se ni bila do dna izpraznjena. Medtem ko je šel — ponosen kot Scipio na stopnicah Kapitola — mimo kulise, kjer ogenj še ni bil povsem pogasjen, se mu je vnela lasulja, ne da bi kaj zapazil. Z gorečo glavo, pozdravljen z krohotom, se je prikazal občinstvu. Toda veselost je dosegla vrh, ko je lastnik lasulje — da se reši, kar se rešiti dá! — planil na oder, strgal lasuljo z Maraisjeve glave in zbežal.

Medtem ko je dvojica avtorjev, nekoliko ozlovoljena po dvomljivem izidu zadeve, stopila z odra, je zagrnjalo padlo.

Občinstvo je dobre volje odšlo iz dvorane. Še dolgo je bilo slišati, kako je smeh odmeval po hodnikih. (Po istodobni kroniki A. X. Delmara.)

»Oče, kaj pa je brzojav?«

»Veš, sinko, misli si velikanško kačo, ki je njen rep v Londonu, glava pa v Newyorku. Brzojav je torej to, če ji v Londonu stopijo na glavo, pa ugrizne v Newyorku.«

Drobnarija in obleka

V omari ti bržkone visi kaka obleka, ki je nimaš več rada. Ali je preveč dolgočasna, ali pa je krog vratu kaj narobe, kar je težko popraviti. Z majhnim, ljubkim ovratnikom, ki so nanj v dveh vrstah prište čipke in majhna pentlja, bo taka preprosta obleka spet poživljena. Prikupen je tudi močno nabran telovnik z nabranki krog vratu za h kaki temni obleki. Zapestnici pri širokih rokavih se ujemata s telovnikom. Na sliki je na primer nabran telovnik z ozkimi, počez prišitimi trakci, ki so v sredini zavezani v pentlje. Če je obleka bolj

športna, je umesten bel naprsnik s koničastim ovratnikom in z majhnimi gumbi. Edini okras tvorijo majhni robčki, kar je potem videti ko bluz.

Zelo priičen je kak okrogel širok ovratnik, ki je kot naplečni položen po ramah, je visoko do vratu zapet in ima široke nabranke. Ozke, prište proge krasijo ta preprosti ovratnik, ki čudovito povzdigne učinek gladke obleke. Sličen temu je širok, okrogel ovratnik z ozkimi progami krog vratu in spredaj z gumbi. Nežni ribčki zvezdnato potekajo do roba, ki je oblit v treh vrstah s čipkami. Na obeh velikih zapestnicah je isti okras. Zelo lično pristoi mladim dekletom širok ovratnik iz batista, v čigar rob so uvezene cvetke. Tudi tu sta veliki zapestnici okrašeni z istim vzorcem. Če ni zadosti blaga za tako velik okras, pa je dovolj, če si narediš pentljo z majhnimi nabranki ob robu, ali pa če imaš preprosto šapotelj. Prav tako ličen je nabran ovratnik, ki je spredaj nalahno zavozlan — ali pa širok nabranek (»riš«) na vezanem traku. Obleko pa utegeta poživiti tudi dva požara, okrašena z zobčki.

FANTEK V NEBESIH

TEKST IN SLIKANICE: DAGMAR KACER

14.

ANGELČKI SO SE PORAZGUBILI, TENKE MEGLICE SO PREPREDLE NEBO. IN ANGELČKI SO SE ZAČELI SPUSČATI NA ZEMLJO. POJOČ SO ODHAJALI VAROVAT OTROČICE.

15.

MAHOMA JE ZACUTIL MEHKO DLAN NA SVOJI GLAVI. OZRE SE IN VIDI CRNO-LASO GOSPO S SVETLIM MESECEM NA CELU. »KDO SI?« »BOŽJA SLUZABNICA — NOČ.«

Ali že veš...

... da je prve nagrade za rešitev ugank razpisal neki pariški list leta 1803? Ljudje so se za to jako zanimali, in uredništvo je dobilo 9000 rešitev in je žrebalo za nagrade 3000 pravih odgovorov.

... da ima sleherni mehiški državljani pravico, da se sme brezplačno in brezjavno pritožiti pri vladi o sleherni postavi in naredbi? Seveda je vprašanje, ali se mu posreči »praviti« svojo pritožbo v največ dvajset besed!

Križanka št. 63

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20			21				22				23				24			
25				26				27				28				29		
30			31				32				33				34			
35	36		37	38	39		40	41	42		43	44	45		46	47	48	
49			50				51				52				53			
54				55			56				57				58			
59			60				61				62				63			

Vodoravno: 1. del telesa — 5. izraelska čudežna jed — 9. znamenja žitne kave — 13. oseba iz Savinskih povesti Izpod Golice — 17. nogo-metni izraz — 20. del obraza — 21. del telesa — 22. reka v Rusiji — 23. živilo — 24. razdobje — 25. južnoameriška prestolnica — 26. moško ime, pristanišče — 27. razdobje — 28. lisa, maroga — 29. lahkoatletska panoga — 30. severnoameriška država — 31. pisalna potrebščina — 32. žensko ime — 33. reka v Nemčiji — 34. bajeslovno bitje — 35. nevestina oprema — 38. devica, dekle — 41. pišec poljudnih obravnav o živinorejšanju in pašništvu — 44. sodobni elovenski pisatelj — 47. napeljava — 49. turški naslov — 50. žensko ime — 51. junak iz otroških filmov — 52. kraj v Švici — 53. del znanstvene obravnave — 54. preprosto ljudstvo pod Turki — 55. bajeslovno bitje — 56. glasbeni izraz — 57. otroci — 58. staroslovansko bivališče umrlih — 59. svetopisemska oseba — 60. gora v Bolgariji — 61. svetopisemska oseba — 62. oblika vode — 63. prevozno sredstvo.

Navpično: 1. reka v Srbiji — 2. kemična sestavina — 3. del Afrike — 4. bedak — 5. otočje v Arabskem morju — 6. reka v vzhodni Aziji — 7. kovaška priprava — 8. država v Zadnji Indiji — 9. vrsta kleja — 10. trska, drobir — 11. žensko ime — 12. svetopisemski prerok — 13. slovanska

narodna pesem — 14. domača žival — 15. del oblačila — 16. svetopisemska oseba — 17. razpoložljiv denar — 18. pripadnik izumrlega naroda — 19. otočje v Arabskem morju — 36. pripadnik izumrlega naroda — 37. pripadnik izumrlega naroda — 39. starorimski dostojanstvenik — 40. Kreitnova igra iz starorimskega življenja — 42. graja — 43. vrsta rib — 45. pripadnik evropskega naroda — 46. pekoveka potrebščina — 48. pristanišče v severni Afriki.

Rešitev križanke št. 62

Vodoravno: 1. sla, 4. nart, 8. Foča, 12. bala, 16. salo, 20. leha, 21. mora, 22. kepa, 23. milo, 24. Lom, 25. Osaka, 26. Jago, 27. piré, 28. kaluža, 29. vabilo, 32. kolo, 34. sora, 36. Humar, 38. Ero, 40. tela, 42. Tisa, 44. kita, 46. Miha, 48. nebo, 50. čada, 52. čeda, 54. četa, 56. nav, 57. enica, 58. vuga, 59. Kana, 60. norija, 61. carina, 62. Tana, 63. mana, 64. Majar.

Navpično: 1. Slovenec, 2. les, 3. Ahab, 4. akit, 5. Amalečan, 6. roj, 7. trak, 8. fagot, 9. okolič, 10. čep, 11. Apis, 12. barok, 13. Američan, 14. lik, 15. Alah, 16. Solum, 17. aluminij, 18. Lož, 19. Omar, 30. arena, 31. otava, 33. oseka, 35. Ate-na, 37. Ahaja, 39. Obir, 41. adut, 43. Adam, 45. atom, 47. Avar, 49. oci, 51. aga, 53. Ana, 55. ara.

Napoleon Četrti

Bil mu je podoben: mogočna glava, blede barva obraza in črni lasje nad širokim čelom. V sebi pa ni imel profesor Škarjavec niti malo sličnosti z velikim Korzičanom.

Poučeval je francoščino. Nič ga nismo spoštovali. Naš razred, IV. a, je bil razred samih paglavcev, vročkrvnih in kričavcev brez meje. Profesor Škarjavec, imenovan Napoleon Četrti, nam ni bil kos. Če nas je tiho zaprosil miru, smo bili tem glasnejši. In smo se še smejali zraven.

Nedavno se je bil v svoji stiski zatekel k ravnatelju. To ga pa ni povišalo v naših očeh. Ravnatelj nas je bil zaprl v šoli in vprav tedaj je bil imeniten led na drsališču. Sošolec Janez Čmerika je dejal, da zdaj ne bi hotel biti v kozi Napoleona Četrtega. In če je Janez Čmerika, najboljši telovadec in voditelj našega razreda, kaj takega rekel, tedaj smo vedeli, da se bo v zadevi profesorja Škarjevca nekaj zgodilo. V sredo naj bi se ta zadeva izvršila. Ta dan je šel Napoleon Četrti na neko večerno sejo in se je pozno vračal domov. Stanoval je v ulici samih novih hiš, kjer je bila hiša hiši enaka. Zraven njega je stanoval profesor Česen. Oba sta imela ob večnih vratih svetlo tablico iz medi. Te dve tablici smo v sredo zvečer zamenjali in vhodna vrata na vrt smo prevezali z vrvi. Na nasprotnem vrtu smo prežali na svojo žrtev.

Prišel je krog polnoči in obstal pred vrati za na vrt. Osupnil je, ko se niso dala odpreti. Nato je zapil pogled svojih kratkovidnih oči na medeno tablico, zmalaj z glavo in pristopil k vhodni sosednje hiše. Ondi je dobil svoje ime in odprta vrata. Vstopil je in vzel ključke večnih vrat, ki jih je skušal odpreti. Dotle, dokler ni profesor Česen pogledal skozi okno in smejoč se dejal:

»Dober večer, gospod profesor! Nikar se ne trudite, saj sem jaz že doma!«

Ves iz sebe je profesor Škarjavec pogledal navzgor, rekoč:

»Ali je to vaša hiša?«

»Če dovolite — je!«

»Toda pred vrati je vendar moje ime!«

»Napisne tablice, dragi moj, neki ljudje zelo radi uporabljajo za to, da jih menjavajo in okoliho zavedejo. Za nočjo kar mirno pojdit v tisto hišo, kjer boste dobili moje ime. Ta je vaša hiša.«

Sklonjene glave se je Napoleon Četrti oddaljil. Našel je vrvi, ki so bila z njo vrtna vrata prevezana in je nato brez nadaljnjih ovir dospel v svojo spalnico. Nam pa ni bilo nič kaj lepo pri sru, ko smo se sp plazili domov. Tudi drugo jutro ne. Precej tiho je bilo, ko je Napoleon Četrti stopil v razred.

Videti je bil zelo utrujen in še bolj bled kot navadno. Ko je stopal proti katedru, je imel glavo sklonjeno. S tresočimi rokami je odvezal zavojček in je položil neko čepico na mizo. Tiho je vprašal in nas pri tem ni nič pogledal, čigava je čepica. Nobenega glasu. Srce nam je prenehalo biti. Bili smo razkrinkani. Slednjič se je dvignil eden v zadnji klopi in je rekel hripavo: »Moja je, gospod profesor.« To je dejal Janez Čmerika.

Profesor Škarjavec je pokimal. »Ali je bil še kdo zraven?«

Dvignil se je Janezov sosed in nato še eden in še eden — ves razred je stal in je čakal svoje sode. A ni je bilo. Napoleon je samo dejal: »Sedite!« in je začel poučevati. Ne da bi zadevo še kaj omenil, je ob koncu ure odšel iz razreda.

Profesor Česen nas je v naslednji uri dobil vse potirne in tihe. Rekel ni nič. Le resno nas je pogledal, pa smo že vedeli, kaj misli.

Popoldne smo imeli zborovanje na nogometnem igrišču — najbolj tiho zborovanje, kar smo jih kdaj imeli. Na dnevnem redu je bila

samo ena točka, in sicer primer s profesorjem Škarjecom. Nič ni bilo razgovora o tem, saj ni bil nihče v »poziciji«. Sklep je bil že jutraj storjen. Sleherni je le molče priklimal, ko je Janez Čmerika končal svoj kratki nagovor.

Ko je Napoleon Četrti prišel drugo jutro v razred, je bilo tiho ko v grobu. Janez Čmerika je stopil iz klopi, resnega obraza se je približeval profesorju Škarjecu, iztegnil je roko in dejal: »Ves razred se kesa svojega dejanja in prosi gospoda profesorja oprostjenja! Tedajci se je Napoleonu razjasnil obraz in veselo je stisnil roko Janezu Čmeriki. Odslej smo od tedna do tedna znali več francoščine.

Stara ženitna ponudba

Leta 1797 je na Dunaju izšla ena prvih ženitnih ponudb s tem-le besedilom: »Žensko iščem zavoljo ženite. Sem vdovec srednjih let, še veder in sveč, ki sem si pri visoki gospodi pridobil zaslugue in ki si jih lahko še pridobim. Otrk nimam nobenih, vendar imam toliko blaga in znanja, da lahko začnem kakšno javno, dobičkonosno obrt. Iščem pa žensko, ki naj ima trideset ali več let, je lahko samska ali vdova z dvema nepreskrbljenimi otrokoma; tudi se ne bojim kakih naravnih hib, a imeti mora tristo goldinarjev, ki jih ji s svojim blagom lahko zadostno zavarujem. Če je kje kakšna taka ženska, ki bi jo vse to veselilo, lahko pošlje pome ali pride k meni. Stanujem pa ob Gradu, v Vožarski ulici, v prvem nadstropju, pri J. Grofu, upokojenem slugi.«

*

Orkester. — V operi imajo vajo z orkestrom. Režiser pravi dirigentu: »Zdi se mi, da so troben-te premočne — saj vendar ne bomo mrljice obujali!«

Dirigent nato trobentačem: »Pozor, ne tako glasno! Zadoosti je, da nam živi ne bodo pospali!«

SPORT

Triestina : Livorno

To, kar nas bo pri današnjem kolu državnega nogometnega prvenstva najbolj zanimalo, je tekma v Triestju, kjer bo gostoval vodilni Livorno. Doslej je Livorno zmagoval nedeljo za nedeljo in je izgubil samo eno točko. Triestina pa ima letos navado, da remizira in bo morala biti hudo zadovoljna, če se bo to zgodilo tudi danes. V Milanu bodo gledali tekmo med Milanom in Liguorijo, v Vicenzi med Vicenzo in Atalanto, v Firenzi med Fiorentino in Laziom, v Rimu med Romo in Bologno, v Genovi med Genovo in Barijem, v Torino pa med Juventusom in Ambrosiano.

GOSPODJE, POZORI Klobučarna »PAJK«

vam strokovno očisti, preoblikuje in preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Na zalogi novi klobuki. Lastna delavnica. Se priporoča

RUDOLF PAJK — LJUBLJANA
Sv. Petra c. št. 38, Miklošičeva c. št. 12

Šport v kratkem

V Parmi so priredili italijansko državno prvenstvo v teku čez zapreke na 3000 m. Prvi je prispel na cilj Bertocchi v času 9:32 pred Poltronijem (9:42.6) in Ugolinijem (10:04.8).

Miško Zebić, hrvatski državni športni vodja, je sprejel Herberta Oertla, ki je bil nedavno postavljen za novega športnega referenta pri nemškem poslanstvu v Zagrebu.

Hrvatska zimskošportna zveza v Zagrebu je otvorila letošnjo sezono s predavanjem inž. Valentečkoviča o pomenu in lepota smučkega športa. Ob tej priliki so gledali tudi več zanimivih filmov kakor zimsko olimpijado v Garmischu, šolo smuka in slaloma ter šolo teka na smučeh. Predavanje je bilo v prostorih državnega športnega vodstva, udeležilo pa se ga je okrog 300 smučarjev.

V Bordeauxu je postavil Francoz Lalanne nov državni rekord v teku na 10.000 m s časom 30 minut 22 sekund. S tem je padla častljiva znamka, ki jo je postavil pred 30 leti Jean Bouin z 30:58.8 in ki je veljala takrat kot svetovni rekord.

Veri Dahlberg, znameniti švedski plavalci se je v Borasu posrečilo, da je izdatno izboljšala državni rekord v prsnem plavanju na 100 metrov. S časom 1:24.4 je popravila bivšo znamko Jonsonsove za 1.8 sek. Svetovni rekord na tej progi Nemka Hanni Hoeltner z rezultatom 1:20.2 iz leta 1936.

LOKAL

z modernim portalom, v najstrožjem centru Ljubljane, oddam. Odgovarja za vsako stroko. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Glavna pošta« 6665

DARMOL

Il miglior lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Delavniki: 15.30, 17.30, Sloga od 14 dalje, nedelje in prazniki: 10, 13.30, 15.30, 17.30, v kinu Union je matineja ob 10.30.

Slučaj reši leno, ubogo dek-e pred nesrečnim vsiljenim zakonom

Mačeha

V glavni vlogi: Jean Parker, Marjorie Main itd.
KINO UNION — TEL. 22-21

Ljubki demonček — LILIA SILVI v pikantni veseloligri najmodernejšega okusa

»Ukročena irmoglavka«

Odlični igralci: Armando Nazari, Paolo Stoppa, Laura Gazzolo

KINO MATICA — TEL. 22-41

Film za zaljubljenе, film za Vas:

Ljubezen poirka „sumo“ trikrat

ali

Pota ljubezni

4 štirimi veliki umetniki: Frederic March, Virginia Bruce, Patsy Kelly in Nancy Carroll

KINO SLOGA — TEL. 27-30

Izredno napet film iz podmorniške vojne

Pod morsko gladino

Velezabaven film po znani Zellerjevi opereti

Ptičar

Marthe Harell — Theo Lingner — Hans Moser

Predstave delavnik ob 17. nedelja ob 14 in 16.30

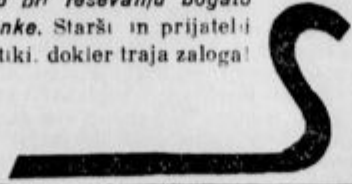
KINO KODELJEVO — TEL. 41-64

Miklavžev darilo

v naših družinah ni popolno, če ni vmes

DRUŽINSKE PRATIKE

s podobo sv. Družine. Razveselili boste ž njo staro in mlado. Branja željna mladež ima posebno ugodno priložnost za tekmo pri reševanju bogato nagrajene uganke. Starši in prijatelji segajte po Pratici, dokler traja zaloga!

Napredek Madžarov v težki atletiki, Budimpeštanski težaki so se spet zbrali okrog železne ročke in ob tej priložnosti se je posrečilo Bureoniju postaviti v olimpijskem troboju znamko 332.5 kg. Pri isti priložnosti je napravil Ambrosi svetovni rekord v obojernoem teznem dviganju lahkega razreda na 100 kg.

»Slovenčev koledar«
bo za mesto in za deželo!

Umrli nam je naš dobi sopro, oče, brat, stric in bratranec, gospod

Dominik Zore

polic. stražnik, član Gosp. zadruga drž. pol. nam. in upok.

Pogreb blagega pokojnika bo danes, v nedeljo, dne 29. novembra ob 14. uri z Zal. kapelice sv. Jožefa.

Dragega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 28. novembra 1942.

Zalujoča soproga in otroka.

ZAHVALA. Bog bodi plačnik vsem, ki so ob odhodu v večnost iskazali toliko počačenja najinemu nepozabnemu soprogu in očku, gospodu

Oblaku Alojziju

pošt. poduradniku v pokoju

in tako iskreno sočustvovali z nama. Posebna hvaležnost naj velja č. duhovščini, g. p. Krizologu za poslednjo versko tolažbo, g. dr. Grapariju za vso skrb, gg. pevcem za žalostinke, gg. tovarišem, darovalcem cvetja in družini g. Oblaka Cirila za naklonjenost in pomoč. Ljubljana, 29. novembra 1942.

Zalujoči: soproga Jožefa s hčerko Lauretta in sorodstvo.

Po dolgi in težki bolezni je dne 26. novembra umrla, previdena s tolažili sv. vere, naša ljubljena mama, stara mama, sestra, teta, svakinja in tašča, gospa

Lavrič Marija roj. Gruden

bivša posestnica na Jurčkovi poti št. 78

Pokopali jo bomo v nedeljo, dne 29. novembra 1942 ob pol treh pop. iz kapelice sv. Janeza na Zalah k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 27. novembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala

Za vse izraze sočutja in sožalja ob priliki smrti našega dragega soproga, ateka itd., gospoda

Franca Ocvirka

mesarja in posestnika

izrekamo našo najiskrenejšo zahvalo!

Posebno zahvalo smo dolžni ljubljanskemu županu g. generalu Leonu Rupniku, ki je s svojo udeležbo pri pogrebu počastil spomin pokojnika; nadalje gg. stanovskim tovarišem, darovalcem krasnega cvetja in končno vsem, ki so pokojnika spremenili na njegovi zadnji poti. Vsem Bog plačaj! Sveta maša zadušnica bo v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani v torek, dne 1. decembra 1942, ob 7. uri zjutraj.

Ljubljana, dne 27. novembra 1942.

Globoko žalujoča soproga Marija
z otroci

EIAR - Radio Ljubljana

PARLIAMO L'ITALIANO

Schema della 9 lezione che verrà tenuta dal prof. dott. Stanko Leben lunedì, 30 novembre 1942/XXI^a alle 19.00.

LEZIONE NONA

Autocolonne nel deserto

Nel deserto le marce sono lente, esasperanti. I motori degli automezzi arrancano, i carrelli stridono. Invano i conducenti tentano di evadere dai solchi tracciati nella sabbia molle, alla ricerca di un terreno più solido tra i bassi cespugli dello sparto. Fuori delle carreggiate, il terreno è troppo accidentato per essere praticabile e gli autieri finiscono sempre per ritornare nella pista anche a costo di sollevare un compatto polverone che infastidisce gli uomini e nuoce alle macchine. Ad esso si aggiungono ondate di sabbia mosse dal vento desertico, che si annuncia con le sue prime raffiche. Le colonne compiono prodigi di fatica per mantenere il collegamento nel deserto. Cercano di accelerare il più possibile la difficile marcia per non essere sorprese dalla notte in questa desolata solitudine.

Aggettivi quantitativi

poco coraggio, pochi soldati, poca neve, poche case, molto danaro, molti errori, molta paura, molte signore.

troppo sole, troppi nemici, troppa pioggia, troppe mosche.

tanto lusso, tanti amici, tanta bontà, tante bandiere, quanto lavoro! quanti sforzi! quanta pazienza! quante cose!

tutto il libro, tutti gli alberi, tutta la città, tutte le persone.

tutto quanto il mondo; tutt'e due le case.

Ditta ORBENTO
Milano - Via S. Gregorio, 38

TUTTO PER IL CICLO
Elencaatei fabbisogno. Vi comunicheremo i prezzi

VSE ZA KOLO!
Napravite seznam potrebščin in mi vam sporočimo cene

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki sva jih prejela ob težki izgubi najine nepozabne ljubljene mame, gospe

Terezije Hicke

kakor za poklonjene krasne vence in šopke, se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo. Prav tako se najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremili na njeno zadnji poti.

Ljubljana, Zagreb, dne 28. novembra 1942.

Marija in Franc Hicke

Zahvala

Za vse izraze sočutja, poklonjeno cvetje ter spremstvo ob smrti naše zlate mami, gospe

Terezije Kolar roj. Gorec

vsem najlepša zahvala!

Ljubljana, 29. novembra 1942.

Družina: dr. Kačar — Kolar

Potrti v neizmerni žalosti naznanjamo žalostno vest, da je umrl po kratki in mučni bolezni naš ljubljani sin in nečak, gospod

OKORN ALOJZIJ

v 22. letu starosti. Na zadnji poti spremimo nepozabnega pokojnika iz hiše žalosti, Grosuplje 10, na pokopališče, v ponedeljek, dne 30. novembra ob 10 dopoldne.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v cerkvi sv. Mihaela na Grosupljem.

Grosuplje, dne 28. novembra 1942.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala

Za izraze sočutja in sožalja ob smrti našega ljubljene soproga, očka, brata, strica in svaka, gospoda

Jerneja Černeta
hotelirja in posestnika

izrekamo našo najiskrenejšo zahvalo!

Posebno zahvalo smo dolžni darovalcem krasnega cvetja, in vsem, ki so pokojnika spremenili v tako častnem svetilu na njegovi zadnji poti.

Ljubljana, dne 28. novembra 1942.

Globoko žalujoča soproga Franja
z otroci

A. Fogazzaro:

50

Palača ob jezeru

»Ta moja prijateljica se je zaljubila v nekoga drugega. Vam je morda moje pripovedovanje v pohujšanje?«

Edita ni odgovorila.

»Nikar se ne delajte, kakor da bi bil tukaj gospod papa, gospod stric ali kateri koli gospod. Koliko let imate?«

»Dvajset.«

»Torej! Saj morate vendar vedeti, kaj se godi po svetu. Moja prijateljica se je torej zaljubila v nekoga in je hotela priti do njega na ta način, da je pohodila svojega moža. Tako!«

Vzravnala se je in udarila z nogo ob tla s tako silo, da se je Edita zdela, da se bo zaskrilo pod njeno peto.

Iz daljave se je zaslišal tenek glasek:

»Gospa Marina!«

Bil je Rikov glas. Kmalu se je prikazal deček, ki je tekkel proti njima. Ko je zagledal svojo gospodarico, je obstal in zaklical:

»Rekli so, da bi bili tako prijazni...«

Marina mu je naredila s sončnikom odločen znak, da naj se približa.

Takoj je umolknil ter se v dveh skokih približal ves zasopel in v skrbeh, da ne bi pozabil kako besedo iz sporočila, ki ga je prejel.

»Rekli so, da bi bili tako prijazni in bi prišli čimprej za njimi, ker je že pozno in gospa grofica čaka.«

»Kje so?«

»Eden je tukaj v bližini in vam prihaja naproti, ostali trije so v vasi.«

Ni trajalo dolgo, ko so zagledali grofa Nepa, ki je sedel na svoji ruti v travni polji. Gladil je nekoč zbegano okrog sebe in se hladil z majhno japonsko pahlačo. Ko sta dospela do njega obe gospodični skupaj z Rikom, se je dvignil in pozabivši za hip na vlogo kavalirja, zaklical dečku:

»Zakaj me nisi čakal, tepec?«

»Zdi se, da imel prav, da vas ni čakal,« je hladno pripomnila Marina.

»Zelo brezsrčno ravirate z menoj,« ji je tiho dejal Nepo.

Marini ta preveč intimni način obhajanja ni bil prav nič všeč in je zato vprašala z brezbranim glasom:

»Koliko je še do votline?«

»Čisto blizu je!« je zamrmral Riko.

»Celo večnost je trajalo, da smo dospeli do nje,« je zastokal Nepo. Niti malo ni bila posrečena ta misel, da smo splezali do semkaj. Veza in Finotti sta na pol mrtva. Jaz sam sem izurjen hribolazec in spominjam se, da sem nekoč prehodil vse progi kot kratko pot od Torreggie do samostana Rua. Tukaj pa je nekaj čisto drugega.

Pot je sicer neprimerno krajša, a zato mnogo bolj utrudljiva. Kaj hočemo! Pri nas so še celo gore polni olikane.«

Izbral je trenutek, ko se je Edita za hip oddaljila, da utrga nekaj cvetlic in je dejal Marini z glasom in obrazom, ki sta jasno kazala nevoljo:

»Kaj pa vaš odgovor?«

»Kdaj?«

»Pojdite v votlino z menoj!«

Zdelo se je, da Nepo ni zadovoljen z odgovorom, a ni mogel še nadalje spraševati, kajti

Marina je prišla tovarišico pod roko in naglo odšla naprej, tako da ju je grof komaj dohajal.

Ostali trije izletniki so sedeli pred gostilno in se razgovarjali s starem brez srca, s kožo, rjavo kakor opeka, ki je sedel na pragu gostilne in držal v rokah dolgo prekijo. Bil je brodar, pravi Haron Orrida.

Votlina z imenom Orrido, je le nekaj sto korakov oddaljena od vasi. Rečica C... izvira nekaj kilometrov višje, se zbira v treh orjaških vodotokih, nato teče nekaj časa po ravnini, končno pa se začne spuščati v slapovih proti dolini.

Kjer se izliva v jezero. Preden dospe do soteske, reka tvori koleno in tukaj izginejo zeleni travniki in tudi sončne svetlobe ni več. Skalovje tvori orjaško žrelo, iz katerega prihaja strahotno bobnenje in vlažen, hladno dih. Bobnenje prihaja iz globine. Voda tiho dere skozi skalnato odprtino, ob kateri je pritrjen oguljen čolnček, v katerega lahko gresta poleg čolnarja samo še dva človeka. S tem čolnom, ki se zdi, da se upira in noče naprej, je mogoče pluti proti toku, a le s pomočjo Haronove prekije. Hrušenje narašča, svetloba pojema. Med skalovjem vidiš vedno manj neba, dokler popolnoma ne izgine. Barčica skoči v temno razpoko, polno rjovenja, se vsa prestrašena zaleta na desno in levo pod kamnitimi oboki. Z vrha prihaja samo slabotna zelenkasta svetloba, ki se odbija od sten, a ne dospe do vode.

Skozi ta hodnik se dospe v »prestolno dvorano«, podobno okroglemu peklenskem templju, v čigar sredini se dviga veličanska skala v obliki prižnice. Oddal je votlina dobila ime »prestolna dvorana«. Zdi se, kakor da bi na tem prestolu sedel zamišljen kralj podzemlja in strmel

v vodo, polno stokanja in vzdihov podzemskih duhov. Skozi razpoko za prestolom prihaja v votlino nekoliko svetlobe.

Haron je odšel barčico in jo porinil v vodo. Riko je medtem skakljal od skale do skale in osem ali deset paglavcev se je zbralo za izletniki in radovedno gledalo kakor mladi piščki iz gnezda. Veza, ki je prav malo razumel o naravnih lepotah, in Finotti, ki ni razumel nič, sta na ves glas obhodovala strahotno veličino kraja. Ferrieri se jima ni hotel pridružiti v njunem navdušenju in se je mirno pogovarjal z Edito. Pripovedoval ji je, da ostaja hladen kakor led ob teh krasotah, odkar je v prvi mladosti zatrl pesnika v svojem sreču. Pristavil je še, da zdaj dvomi, da je ta popolnoma zamrl. Zdelo se mu je, da zopet oživlja, da ga prevzema neka nenavadna toplota...

»Naprej, gospoda,« je zaklicala Marina. Haron je medtem naravnal svoj čolnček in je namignil obema dekletoma, naj vstopita.

»Midva z bratranec bova šla zadnja,« je izjavila Marina.

»Tedaj bova pa midva prva, gospodična Edita.«

Ob teh besedah je inženir Ferrieri ovil svoj lep tovariški okrog ramen moder šal, ki ga je bila prinesla s seboj Edita se tega skoraj ni zavedla. Zdelo se je, kakor da jo kar začarala črna krasota skalovja, ki se je odpiralo pred njo. Oba sta vstopila v čoln in se oddaljila. Nekaj posebnega je bil pogled na malo ladjico, ki se je oddaljevala skozi ta peklenska vrata, na svetlo modri šal in slikovitega stara, ki je stal na sprednjem delu čolna s preklo v roki. Kmalu so izgnili; najprej Haron, nato svetlo modri šal in nazadnje še temna barčica.

Umetna goriva izpodrivajo naravna v prometu in industriji

Avtarkične države preurejajo stroje in vozila za pogon z doma pridobljenimi pogonskimi gorivi

Posebna značilnost sedanje vojne je silna razsežnost bojnih, zavoljo tega pa tudi poraba velikih količin vojnega gradiva, ki je večinoma motorizirano ali pa na motorizacijo navezano.

Sedanja vojna zahteva od vseh narodov do skrajnih meja izrabo vseh njihovih sil in vseh gospodarskih sredstev. Mladi narodi Evrope so v sedanji totalni vojni do skrajnosti vpregli v vojni stroj vse moči in mobilizirali tudi vsa razpoložljiva sredstva. Posebno vlogo pa imajo pri izdelavi in prometu tekoča, trdna in plinska goriva. Petroleji in bencini, ki ga Evropa dobiva bodisi na naraven način s črpanjem iz zemlje, ali pa na umeten način s tovarniško predelavo premoga, morata biti dana izključno na razpolago vojaštvu. Toda navzlic temu je bilo potrebno vzdrževati v večjem obsegu avtomobilski promet v zaledju, zagotoviti pa potrebna pogonska sredstva tudi za pritrjene motorje in za druge namene.

Umetni bencin, metan, acetilen...

Skoro na vsej evropski celini se danes uspešno uporablja doma pridobljeno pogonsko sredstvo za eksplozivne motorje. Uvažanje tujega petroleja in bencina se običajno največ v državnih finančnih, kajti zanj je treba dati na razpolago precejšnje zneske tujih valut, kar zmanjšuje stalnost in neodvisnost gospodarstva. Prav iz tega razloga je bila oblast prisiljena, da z vsemi razpoložljivimi domačimi sredstvi čim bolj ojači in poveča domačo izdelavo pogonskih goriv. Pridobivanje goriv v domačih tovarnah in z domačim denarjem ter domačo delovno silo je dosegla krasne uspehe. Najbrže tudi po končani vojni ne bo drugače in bo ta industrija doživela še velik razvoj in razcvet. Pričakovati je treba, da bo po vojni motorizacija tako napredovala, da ne bodo zadostovale le naravne zaloge petroleja, pač pa bo treba primanjkljaj pokriti z umetnimi snovmi.

Tudi trdna goriva, kakor so les, lesni premog in razne druge vrste premogov ter koks, bodo pridobila na veljavi. Med plinskimi gorivi so najbolj znani tekoči plin, svetilni plin, metan ter acetilen. Tekoči plin izdelujejo posebno v Nemčiji v velikih količinah. Ta plin je sestavina propana, propilena, butana, butilena, torej ostankov, ki se naberejo pri pridobivanju umetnega bencina. Pod visokim pritiskom spremene plin v tekoče stanje in ga potem lahko razvažajo na vse strani. V Nemčiji obratujejo velikanski obrati, ki pridobijo veličanske količine te vrste goriv.

Tudi svetilni plin in metan prevažajo danes v močnih jeklenih posodah. Ker teh plinov ni mogoče spraviti v tekoče stanje, morajo biti posode opremljene z debelimi stenami. Pod pritiskom 200 atmosfer stlačijo plin v posode in potem zapro. Ker so iznašli posebno močno vrsto jekla, so lahko običajno zmanjšali težo posode.

»Plinska« motorizacija

Čim se je začela pospešena motorizacija na vseh področjih, je bilo treba takoj misliti na gorivo. V Nemčiji so takoj začeli s poskusi, kako bi se obnesli motorji na plinski pogon, na metan

ali na acetilen. Letos pa so prišli do tolikšnih izkustev, da so skoro vsa motorna vozila preuredili na pogon s plini. Ze lani je bilo na dunajskem velesejmu prikazanih nekaj vzorcev motorjev, ki so bili preurejeni za novo pogonsko sredstvo. Pri tem so upoštevali tudi zunanjo obliko motornega vozila.

Podobno so se lotili preureditve v železniškem in rečnem prometu. Mnogo nemških lokomotiv vozi že več let s tako imenovanimi lokomotivji trdnice Diesel, katere žene tekoči plin. S sodelovanjem tovarne Diesel so izdelovali tudi posebne tenjerje za zalogo pogonskega goriva. Da se dobi vsaj približna slika o pomenu te novosti, naj navedemo, da porabi taka lokomotiva pri osemurni vožnji 400 litrov tekočega goriva.

V švicarskem obmejnem mestu Baslu se tujec ne more izgubiti

Za to skrbi misleči obveščevalni aparat

V švicarskem obmejnem mestu Baslu na tromeji Švica-Nemčija-Francija so postavili na trgu pred glavnim kolodvorom obveščevalni avtomat, ki je na zunan podoban telefonski celici in nosi jasno čitljiv napis »Orientacija«. Avtomat, ki si ga

Tako so našli vprašanje tudi v rečni plovbi. Mnogi rečni parniki so bili preurejeni za pogon z novim gorivom. V ladjedelnicah naglo preurejajo parnike in tovarne izdelajo tudi velike generatorje in stroje, ki jih bodo namestili na parnikih in nadomestili z njimi dosedanje parne kotle.

Ni manjšega pomena pa je uporaba novega pogonskega sredstva pri strojih, ki jih rabi kmetovalec na polju ali gozdar v gozdu. Tu pridemo do traktorja, ki so ga poprej karili le z nafto, petrolejem ali bencinom. Danes pa za te stroje uporabljajo izključno le motorje na plinski pogon, stroje, ki so bili že v rabi in jih je gnala nafta, pa naglo preurejajo. Ravno tako so novo pogonsko sredstvo uvedli tudi za motorje v ladjedelnicah. Izkustvo je pokazalo, da so s temi novotarijami prihranili mnogo pogonskega goriva.

To prenovitveno delo in uvajanje doma pridobljenih goriv pa se ne omejuje le na Nemčijo in Italijo, temveč se uvaja tudi v drugih evropskih državah. Slehera država skuša z domačimi sredstvi in silami in z zaposlitvijo domačega kapitala in industrije izrabiti do skrajnih možnih meja vse tiste zaloge, ki jih domača zemlja krije. To je za stalnost gospodarstva v državah velikega, celo odločilnega pomena.

Avtomat uporabljajo takole: v celici ležijo seznam cest, posebnosti, ki si jih je vredno ogledati, in seznam vseh baselskih trgovin. Ko obiskovalec avtomata najde v seznamu, kar išče, je vsako nadaljnje spraševanje odveč, kajti vse potrebno za doseg cilja mu pove avtomat. Vanj vrže novce za 20 stotink, zavrti v seznamu za svoj smoter ugotovljeno pripadajočo številko (kakor to postopamo pri telefonskih pogovorih) na iskarni plošči in nato pritisne na tipko izdaja načrta. Nekaj sekund žumi in ropota v stojih avtomata, nato pa mu ta vrže barvan načrt Basla velike oblike, s katerim se more tujec jasno in popolnoma zanesljivo orientirati o poti in sicer najkrajši in najprimernejši, ki ga privede do iskanega cilja.

V načrtu najde najprej zaznamovan kraj stojišča avtomata, nato pa pregledno z velikimi rdečimi pikami zaznamovan pot, ki ga vodi do njegovega cilja. Če ne mara peš, temveč se hoče peljati s tramvajem, je v levem spodnjem kotu načrta označeno, katere tramvajske proge mora uporabiti, kje mora vstopiti, v kateri smeri se mora peljati in koliko stane vožnja. Ker ne pelje vsaka tramvajska proga do cilja, je v desnem kotu vsakega načrta označeno, katero progo mora prestopiti. Enako nasvetuje avtomat tudi uporabo avtomobilskih prog in prog podzemskih železnic.

Vsa obvestila proge so strogo zapurna. Nobeden nepovabljen gledalec ne more zvedeti za cilj, ki ga želi doseči uporabnik avtomata. Zlorabe v tem smislu so izključene. Avtomatični vrtili v mestni načrt so tako jasni, da so razumljivi tudi ljudem, ki ne znajo uporabljati načrtov. Razen prometnega načrta mesta Basla je na drugi strani načrta, ki ga izda avtomat, še zemljevid okolice Basla, načrti tramvajskih in avtomobilskih prog in končno pregled zanimivosti mesta, ki si jih je vredno ogledati, in še kratka zgodovinska pojasnila.

Dober spomin še ni znamenje bistrega razuma

Neki Japonec, po imenu Isiara, ima baže čudovit spomin, zlasti za številke. Pravi, da si zapomni kar 628 različnih števil, če jih je le enkrat samkrat slišal, in sicer točno po tistem vrstnem redu, kakor jih je slišal. Zna jih natanko ponoviti celo še po štirinajstih dneh, tako se mu vtisnejo v spomin. Nima pa Isiara tako sijajnega spomina samo za številke, pač pa tudi za imena, čeprav je vendar le nekoliko slabši. Ugotovili pa so na tem možu še nekaj drugega, nič manj zanimivega, namreč, da so njegove duševne sposobnosti razvite v dosti manjši meri, kakor pa njegov spomin. Njegov um je namreč neprimerno manj bister, kakor pa spomin. Z drugimi besedami bi se reklo, da človek, ki si silno lahko zapomni kakšne stvari, recimo številke, ali imena, kakor omenjeni Japonec, še ni treba, da bi bil tudi bog ve kako bistrega razuma. To je dokazal na praktičnem primeru tudi neki dr. Bleuler, ki pravi, da je poznal nekega, sicer revnega človeka, ki je na pamet znal ponoviti cel govor, ali pa celo vsebino manjše knjige, ki jo je bil prebral, čeprav tistega govora ali vsebine knjige ni prav nič razumel.

Naročite »Slovenčevo« knjižnico!

Genjenim bralcem našega lista!

Za hrvatsko državo:

Vljudo sporočamo, da se za vsa naročila glede »Slovenca«, »Slov. doma«, »Domoljuba«, »Bogoljuba«, »Slovenčevega koledarja« in »Slovenčeve knjižnice« blagovolite obračati na trdnico »Press Import«, Katančičeva 3, Zagreb.

Od 1. decembra dalje bo cena »Slovenca« v nadrobni prodaji 4 kune, za naročnike pa mesečno 83 kun, s ponedeljskim »Slov. domom« vred pa 96 kun.

Cena »Slov. doma« v nadrobni prodaji 3 kune, za naročnike mesečno 55 kun.

Cena »Domoljuba« v nadrobni prodaji 4 kune, za naročnike celoletno 110 kun.

Cena »Bogoljuba« posamezna številka 4 kune, celoletna naročnina 45 kun.

»Slovenčev koledar« za leto 1943 za

naročnike Slovence, Slov. doma, Domoljuba, Bogoljuba, Obiska ter Slovenčeve knjižnice 100 kun, za nenaročnike imenovanih listov pa 140 kun.

Cena posameznih brošuranim knjigam »Slovenčeve knjižnice« 50 kun,

v polplatno vezanim knjigam 75 kun, na boljšem papirju v celo platno vezanim knjigam 125 kun.

Naročnina vsega letnika »Slovenčeve knjižnice« (t. j. 36 knjig) 1100 kun za brošurane knjige,

2300 kun za v polplatno vezane,

3500 kun za na boljšem papirju v celo platno vezane knjige.

Za Srbijo veljajo iste cene v dinarjih.

Edgar Wallace:

14

Skrivnost skrivljene sveče

Roman.

John Lexman ga je zavistno pogledal. Če bi mu bil povedal, da je podedoval ogromno bogastvo in si pridobil sijajen naslov, bi njegova zavist ne bila tako iskrena. Prost bo!

Peljati se na postajo, potovati v London v zmečkani, a le udobni obleki, prost kakor plit, izbirati si zajtrk, ne odgovarjati nikomur razen svoji vesti, gledati... Obvladal so je.

»In vi, zakaj ste tukaj?« je vprašal, da bi se raztresel.

»Zaradi zarote in goljufije,« je odvrnil oni veselo. »Neka ženska me je spravila tu noter, ko se je trem izmed nas posrečilo, da so jo popihali z 12.000 šterlingi. Smola, kajne?«

John je pritrdil.

Čudno, je pomislil, kako človek sočustvuje s takimi zastopniki zločina! Vživi se seveda v njihovo pojmovanje in gleda potem življenje z njihovega krivega stališča.

»Stavim, da me še ne odpošljejo s prihodnjo skupino,« je nadaljeval kaznjence. »Ena največjih zamisli, kar sem jih kdaj imel, je, da sem našel nekoga, ki je res dober in mi bo pomagal.«

»Kako?« je vprašal John začuden.

Tapetnik je namignil z glavo v smeri proti jetnikom.

»Larry Green,« je povedal. »Tudi on prihodnji mesec prost in potem bova dobra. Po prihranku pojdeva in jo nato popihava v Južno Ame-

riko in niti sledu naših stopinj ne boste več našli tukaj v prahu.«

Čeprav je govoril v preprostem naročju, je vendar napravil z vsem svojim vedenjem vtis vzgojenega človeka.

Ob čuvajevih korakih, ki so se spet zaslišali po pesku, sta obmolnila. Nenadoma je čuvaj s stopnje zaklical s predirnim glasom:

»Tri in štiri deset, potrebujem vas tu spodaj!«

John je vzel posodo z barvo in s čopiči ter trudno odšel po stopnicah.

»Kje je oni drugi?« je vprašal čuvaj s pritajenim glasom.

»Zgoraj, v sobi, ki je v ozadju.«

Čuvaj je stopil z vrat ter pogledal na desno in levo. Iz Princetona je prihajal velik siv avtomobil.

»Odložite posodo,« mu je rekel z razburjenim glasom. »Jaz grem v hišo. Ko pride avto do vrat, ne vprašujte nič in vstopite. Zleknite se po tleh in se zagnite s kako vrečo ter ne vstajajte, dokler se voz ne ustavi.«

Johnu Lexmanu je zavrela kri v glave in se je opotekel.

»Moj Bog,« je šepnil.

»Naprej,« je kakor sem vam rekel,« je siknil čuvaj.

John je brez misli odložil posodo in čopiče ter počasi odšel proti vratom. Sivi voz se je pogajal v grič, čofertev obraz pa je bil na pol zakrit z gumijasto krinko. Skozi precej velike odprtine za oči John le ni mogel ugotoviti, kdo bi bil vozač. Ko je prišel avto do vrat, je skočil vanj in takoj legel na tla. Medtem je čutil, da se je avto spet pogajal, da je hitel in vedno bolj drvel ter se zibal in odskakoval. Čutil je, kako gre

vkreber in potem nizdol, naenkrat pa je tudi začutil votel ropot, ko so šli čez neki leseni most.

Iz svojega skrivališča ni mogel ugotoviti, v katero smer bi šli, a sklepal je, da so zavili na levo v najbolj zapuščen stran goljave. Niti mimogrede ni čutil, da bi brzina popustila, dokler ni zaškripala zavora in se je avto naenkrat ustavil. »Izstopite!« je tedaj zaklical neki glas.

John Lexman je odvrnil odoje in skočil iz avta, ki se je tedaj obrnil in odbrzel po cesti, koder je privozil.

Trenutek se mu je zazdelo, da je ostal sam, in se je ozrl. Tam daleč je videl mogočno stavbo princetownske jetnišnice. Slučajno jo je mogel videti, ker jo je sonce posevno obsvetljevalo in je nekako pridvigljalo.

Sam sredi goljave! Kam naj bi šel?

Obrnil se je za nekim glasom.

Bil je ob pobočju nekega griča. Ob vznožju se je razprostirala zelena ravan, kamor so prihajali v poletnih mesecih Dartmoorčani na konjske tekme. O konjih ni bilo zdat nikakega sledu, samo letalo, podobno velikemu netopirju z razprostrtimi krili iz topega belega platna, je bilo tam in ob njem neki človek, zadelan od glave do nog v rjav jopič in hlače.

John je šel spiti kaj se po pobočju, ko se je približal letalu, se je ustavil in spihpal.

»Kara!« je vzkliznil in mož v rjavem se je nasmehnil.

»Vsega tega ne razumem. Kaj pa mislite napraviti?« je vprašal Lexman, ko je prišel spet k sebi od začudenja.

»Numeravam vas prenesti na varno,« mu je odgovoril.

»Dosej nimam še nikakega povoda, da bi vam

bil hvaležen, Kara,« je zavzdihnil Lexman. »Z eno samo besedo bi me bili lahko rešili.«

Prisluškajoč je zaobrnil glavo.

Čez goljavo se je razlegel zamoklo bobneč topovskih strel.

»Zdaj nimate časa, da bi razpravljala. Opazili so, da ste zbežali,« je dejal. »Vstopite!«

John se je spravil v krhki trup letala in Kara za njim.

»Avtomotora je,« mu je povedal, »najnovejši model monoplane.«

Sprožil je vzvod in brneč se je začel pogonski vijak na tri kroglice vrteti.

Letalo se je v zaletu pogajalo in kakih sto metrov pridobivalo na brzini, potem pa je nenadoma sunkovito pospeševanje prenehalo. Lahko se je nato zibalo sem in tja in ko je potnik pogledal nizdol, je videl, da se zemlja pod njim odmikala.

Dvigala sta se vedno više v hitrem in drznem vzponu, šla skozi rumenkaste oblake in nenadoma se je letalo uravnovesilo kakor plit nad sinjim morjem.

John Lexman je gledal nizdol. Videl je zareze obale in prepoznal gruho belih hiš, ki so bile Torquay, a v neverjetno kratkem času je izginila slehera sled zemlje.

Govoriti ni bilo mogoče. Brnenje motorja je zaglušilo sleherni glas.

Kara je bil očividno dober pilot. Vsakotoliko je pogledal kompas pred seboj na mizici in ni nikdar menjal kar slučajno smeri. Naenkrat je popustil z eno roko volan, napisal nekaj na papir v bloku, ki ga je imel v neki votlini ob sedežu, in mu ga dal.

John je bral: